

Tartu Universitet
Institut for germansk, romansk og slavisk filologi
Afdeling for skandinavistik
Dansk sprog og litteratur

**Forskoleundervisning i Estland og Danmark –
1. klasseforældres vurderinger og holdninger til forberedelse til
skolegangen i Tallinn og Aarhus**

Bacheloropgave

Mai-Liis Mägi

Vejleder: Mikael Munk Lyshede MA
Jaanika Monroc BA

Aarhus 2014

Inholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	3
1. Forskoleundervisning i Estland	5
1.1 Struktur.....	5
1.2 Lovgivning	5
2. Forskoleundervisning i Danmark	6
2.1 Struktur.....	6
2.2 Lovgivning	7
3. Analyse af estisk og dansk forskoleundervisning	8
4. Skoleparathed	11
5. Undersøgelsesmetoder	16
5.1 Udvalg af respondenter.....	16
5.2 Dataindsamlingsmetoder	17
5.3 Procedure	18
6. Resultater og analyse	18
6.1 Baggrundsoplysninger	18
6.2 Grunde til at barnet skal gå i forskoleinstitution	19
6.3 Forældrenes vision om udformningen af skoleparathed.....	21
6.4 Begrebet skoleparathed og færdigheder / viden før 1. klasse	24
6.5 Estiske og danske forældres tilfredshed med forberedelsen i børnehaven/0. klasse	27
7. Diskussion af resultaterne og konklusion	31
Eestikeelne resümee/estisk resumé	33
Litteraturliste	36
Bilag 1 - Et dansk spørgeskema	39
Bilag 2 - Et estisk spørgeskema	44

Indledning

Forskoleundervisning er det sæt af kundskaber, færdigheder, erfaringer og standarder for opførsel, som skaber forudsætning for succes i skolen og i hverdagen.¹ Den er et led i det kontinuerlige opdragelsessystem, som bør være et stærkt fundament for hele den videre uddannelse.² Ethvert land har udviklet sit eget uddannelsessystem, som er baseret på lidt forskellige principper, love og jobstyring. Fra land til land varierer stedet for forberedelsen (børnehave, 0. klasse e.l.), skolealderen, det niveau af færdigheder og viden, der regnes med før 1. klasse og så videre. Barnets forberedelse til skolen begynder i en børneoplysningsinstitution og fortsætter derefter i skolen. Dette er en rummelig og alsidig proces, som skal finde sted både i både institutionens grad af kontinuitet og med omfattende samarbejde.³ Selvfølgelig er det uundværligt med forældrenes bidrag og samarbejde.

Skubbet til, hvorfor jeg begyndte at skrive præcis om forskoleundervisning og forberedelse til skolegangen, gav min egne tætte kontakt med en forskoleinstitution og arbejdet som udføres der. Et andet aspekt var min interesse i at finde ud af, hvordan forskoleundervisningen er organiseret i Danmark: Hvilken slags forskoleinstitutioner findes der og hvordan er arbejdet organiseret, på hvilken lovgivning er de baseret og hvor gamle er børnene når de starter i skole? I overensstemmelse med den erklærede målsætning fandt jeg den primære problemstilling for mit arbejde: Hvilke er forældrenes holdninger til - og meninger om forberedelsen til skolegangen i de to forskellige forskoleundervisningssystemer og hvordan vurderer de forberedelsen til skolegangen i deres land?

Problemformulering

Formålet med denne undersøgelse er at sammenligne og analysere forskoleundervisningen i Estland og Danmark, med vægt på forberedelsen til skolegangen. Dette gøres på basis af en af mig foretaget meningsmåling blandt 1. klasseforældre på forskellige skoler i Aarhus og Tallinn, hvor jeg undersøger deres vurderinger, holdninger og tilfredshed med forberedelsen

¹ Koolieelse lasteasutuse seadus (1999); RT I 1999, 27, 387...RT I, 13.12.2013,16

² Veisson, M. Sotsiaalne küpsus ja koolivalmidus. Õpetajate Leht 20.06., nr 25-26, 2003

³ Kukk, A. Õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutamise üleminekul lasteasutusest kooli ja esimeses kooliastmes. – *Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis. Teadusartiklite kogumik*. Koost. Talts, L. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, 2009, s. 253-275

til skolegangen. I overensstemmelse med den erklærede målsætning har jeg følgende hypoteser:

1) *Estiske forældres tilfredshed med forberedelsen til skolegangen er mindre end danske forældres tilfredshed.*

Dette er baseret på det faktum, at Danmark er et velfærdssamfund, og arbejdet kan derfor tænkes at være bedre end i Estland. Med andre ord er Danmark, som stat, ældre end Estland. Det betyder, at de har haft mange årtier til at udvikle deres system og således kan forberedelsen og hele systemet være mere modent.

2) *Estiske forældre anser det for nødvendigt med en anden viden og andre færdigheder før 1. klasse end danske forældre.*

Hvis man tager hensyn til at der i Estland er optagelsestests på nogle skoler, kan forældrene ud fra de givne punkter tænkes at ville vælge anden viden og andre færdigheder end danskerne.

3) *Både estiske og danske forældres forståelse af skoleparathed er ens.*

Man kan sige, at Estland og Danmark tilhører samme kulturelle område. Selv om Estland ikke er et nordisk land, ligner vi Danmark mere end vi ligner de sydlige lande. Derfor burde forældre i begge lande have omtrent den samme forståelse af skoleparathed.

Mit arbejde er struktureret således:

I den teoretiske del af arbejdet har jeg fire kapitler og de handler om forskoleundervisning i Estland og Danmark, en analyse af disse og af begrebet skoleparathed med forskellige relaterede aspekter. I denne del vil jeg først præsentere strukturen og forskellig lovgivning inden for estisk og dansk forskoleundervisning. I den forbindelse vil jeg undersøge, hvilke forskelle og ligheder de to lande har. Til sidst introducerer jeg begrebet "skoleparathed" som defineret af forskellige eksperter på området.

Derefter følger den empiriske del, som består af tre kapitler. I denne del vil jeg først præsentere metoden bag min undersøgelse. Dernæst vil jeg påvise og analysere undersøgelsens resultater. Afslutningsvis vil jeg foretage en diskussion af resultaterne med afsluttende konklusion.

1. Forskoleundervisning i Estland

1.1 Struktur

Ifølge estisk uddannelseslov opdeles uddannelsesniveauerne som følger: forskoleundervisning, grunduddannelse, ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Ifølge den nationale estiske læseplan for forskoleinstitutioner tilbydes forskoleundervisning enten som dagtilbud eller i hjemmet. Forældrene har ret til og mulighed for at sætte deres barn i en forskoleinstitution, hvilket betyder børnehave, børnepasning, privat børnehave eller specialbørnehave, der er til 7-årige børn med særlige behov. I børnehaven er der en vuggestue for børn op til 3 år, den yngre gruppe er for børn på 3-5 år, den midterste gruppe for børn på 5-6 år, den ældste gruppe for børn på 6-7 år og der findes også en integreret gruppe for børn på 2-7 år. Efter at barnet har gået på forskoleinstitution eller er blevet hjemme, begynder undervisningspligten i Estland når barnet fylder 7 år og varer indtil det er 17 år. Ifølge estisk uddannelseslov er grundskolen statens obligatoriske ordinerede uddannelsesminimum. Forældrene vælger en skole, som kan være skolen i deres nærområde, en skole i et andet område, en privatskole eller en friskole. Der findes også mulighed for hjemmeundervisning men selvfølgelig er det efter specielle regler.

Forberedelse til skolegangen finder generelt sted på en forskoleinstitution. Naturligvis er der en meget nødvendig og uundgåelig forberedelse i hjemmet, og hvis forældrene vil, har de mulighed for at sætte barnet i forskole eller på andre institutioner som tilbyder forberedelse til skolegangen.

1.2 Lovgivning

Forskoleundervisning i Estland er baseret på den estiske uddannelseslov, Forskole institutionsloven og forskoleinstitutionernes nationale læseplan. Såfremt uddannelsesloven er mere generel, udpeger de andre to forskoleundervisningsstrukturen mere præcist.

Uddannelseslovens mål er at sikre uddannelsessystemet lovmæssig dannelse, drift og udvikling.⁴ Som nævnt ovenfor, giver den estiske uddannelseslov et generelt overblik over uddannelsessystemets tilstand. Den består af ti kapitler og definerer for eksempel formålet med uddannelsen, niveauerne, principperne for organisationen osv. Forskoleinstitutionsloven handler mere specifikt om forskoleundervisningen. Den består af otte kapitler og fastsætter begreberne for forskoleundervisningen og forskoleinstitutionen, dens vigtigste opgave, typer af forskoleinstitutioner osv.

⁴ Eesti Vabariigi haridusseadus; RT 1992,12,192..RT I, 11.07.2013,5

Den tredje og mest konkrete lov er forskoleinstitutionernes nationale læseplan, som består af syv kapitler. De behandler principper og målsætninger ved indlæring og opdragelse, det 6-7 årige barns generelle færdigheder og forventede resultater, en vurdering af barnets udvikling osv.

2. Forskoleundervisning i Danmark

2.1 Struktur

Det almindelige uddannelsessystem i Danmark er inddelt i tre lag og består af Folkeskolen (grundskolen), ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser. Sædvanligvis gør børn brug af dagtilbud før skolegangen og derefter starter de i Folkeskolen.

Ligesom i Estland, har forældrene i Danmark også ret til og mulighed for at sætte deres barn i en forskoleinstitution. Der findes mange forskellige former såsom vuggestuer, dagpleje, børnehaver, specialinstitutioner, integrerede institutioner, selvejende daginstitutioner eller andre private tilbud. Og så er der en række tilbud til børn, der kræver særlig hensyntagen eller støtte.

Et barn skal som hovedregel begynde i børnehaveklasse (0. klasse) det kalenderår, hvor det fylder seks år. Barnet går som regel på den folkeskole, som ligger i nærområdet. I børnehaveklassen finder forberedelsen til skolegangen sted, inden man fortsætter i 1. klasse. Folkeskolen er den type skole i Danmark, der dækker hele perioden med obligatorisk undervisning, fra alderen 6 til 16 år, og består af børnehaveklasse, niårig grundskole og den etårige frivillige 10. klasse. Der er 10 års undervisningspligt i Danmark men ingen skolepligt. Det betyder, at forældre selv har ret til at vælge, på hvilken måde deres børn skal undervises. Langt de fleste vælger folkeskolen til deres børn, men der findes også alternativer, såsom hjemmeundervisning eller undervisning på en friskole eller en privat grundskole.⁵ Men de fleste børn går i folkeskole i 10 år.

⁵ Undervisningsministeriet 2014; <http://www.uvm.dk>

2.2 Lovgivning

Forskoleundervisning i Danmark er baseret på en dagtilbudslov, et fælles mål for børnehaveklassen samt lidt på loven om Folkeskolen. Danmarks Riges Grundlov § 76 siger, at der er undervisningspligt for alle børn: (...) *Alle børn har ret til at få gratis undervisning i folkeskolen, men de har ikke pligt til at gå i en folkeskole. Undervisningen kan også foregå hjemme eller på en privatskole.*⁶ Det er den eneste sektion i loven, som behandler uddannelse.

Dagtilbudsloven består af 23 kapitler, som er inddelt i seks underafsnit. Det første afsnit handler om generelle mål og anvendelsesområdet. Det anden afsnit behandler et tema: "*Dagtilbud til børn indtil skolestart*" (formål, pædagogisk læreplan, sprogvurdering osv.), som er relevant for denne undersøgelse. De andre afsnit handler om blandt andet fritidshjem til børn i skolealderen, klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge.

Folkeskoleloven består af 12 kapitler, som behandler målet for Folkeskolen, dens struktur, indholdet, lærerens rolle osv. Det andet afsnit udpeger forhold gældende børnehaveklassen. § 3 siger, at Folkeskolen omfatter en 10-årig grundskole bestående af børnehaveklasse og 1.-9. klasse samt en 1-årig 10. klasse.⁷ Desuden findes der i det andet kapitel § 11, som siger at undervisningen i børnehaveklasser overvejende gives i form af leg og andre udviklende aktiviteter. Det tilstræbes at gøre børnene fortrolige med skolens daglige liv og *Stk. 2* siger, at Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler om indholdet i børnehaveklassen, herunder om målene for børnehaveklassen.⁷

Fælles Mål 2009 behandler børnehaveklassen mere detaljeret. Det består af faghæfter for enkelte klassetrin i Folkeskolen. "*Fælles Mål er de bindende nationale mål i form af fagformål, slutmål og trinmål og de vejledende læseplaner og beskrivelser af udviklingen i undervisningen frem mod trin- og slutmål. Kommunalbestyrelsen godkender skolernes læseplaner, som dermed bliver bindende for skolernes undervisning.*"⁵

Et særskilt kapitel om børnehaveklassen begynder først med bekendtgørelsen, som specificerer børnehaveklassens overordnede mål; børnehaveklassens indhold og trinmål osv. Ellers er undervisningsvejledningen inddelt i fire hovedafsnit. For eksempel handler de om

⁶ Danmarks Riges Grundlov; BEK. nr. 169 af 05.06.1953.

⁷ Bekendtgørelse af lov om folkeskolelov; BEK. nr. 521 af 27.05.2013

generelle pædagogiske emner og oplister og beskriver en række emner, der alle har betydning for tilrettelæggelsen af børnehaveklassens undervisning og børnenes læreprocesser. Desuden indeholder det en nøjere beskrivelse af hvert af undervisningens obligatoriske indholdstemaer.⁸

3. Analyse af estisk og dansk forskoleundervisning

Når man analyserer og sammenligner struktur og lovgivning i Estland og Danmark, findes der selvfølgelig både ligheder og forskelle. For det første, hvis man sammenligner forskoleundervisningens struktur, er de største forskelle, at der i Danmark er to niveauer før 1. klasse – en forskoleinstitution (dagtilbuddet) og en børnehaveklasse, som begge, i samarbejde med forældrene, støtter hinandens arbejde og er en glidende overgang til skolen. I Estland er der kun en forskoleinstitution, der opfylder både børnepasning og forberedende arbejde til skolegangen. I forbindelse med de to niveauer er alderen, hvor børn starter i skolen lidt forskellige: I Danmark starter de når de er 6 år og i Estland når de er 7 år, men begge lande har undervisningspligt i 10 år.

I Estland findes en særskilt forskoleinstitutionslov og en national læseplan, mens der i Danmark kun er Dagtilbudsloven som svarer til begge to. Der er også nationale læseplaner for grundskolen og gymnasiet, hvorimod der i Danmark er en stor folkeskolelov, som handler generelt om 0.- 9.(10.) klasse og særskilt har man Fælles mål, som indeholder faghæfter for de enkelte (0.- 9./10.) klassetrin i Folkeskolen. Efterfølgende analyserer jeg disse lovgivninger.

Den estiske KELRÕ og danske Dagtilbudslov afslører, at begge landes børneinstitutioners mål er at sikre - i henhold til samarbejde med forældrene - barnets alsidige og konsekvente udvikling, støtte til kompetence og viljen til at lære samt en glidende overgang til skolen. Det er vigtigt, at der fremkommer en fuldstændig og positiv selvopfattelse for barnet,

⁸ Fælles mål 2009, Børnehaveklassen, Faghæfte 23, Undervisningsministeriets håndbogsserie nr.25-2009, s.15;32

forståelse af det omgivende miljø (kultur, traditioner i samfundet) og at barnet udvikler selvstændighed, sociale færdigheder osv.^{9 10}

I Estland skal forskoleinstitutioner compilere en læseplan, som er kildedokument for lærings- og uddannelsesaktiviteterne. Aktiviteternes formål, indhold, planlægning og organisering samt udviklingen af børnenes forventede resultater, præsenteres på syv områder: 1) jeg og miljøet; 2) sprog og tale; 3) estisk som andetsprog; 4) matematik; 5) kunst; 6) musik og 7) bevægelse.⁹ Børnehaver har ret til at vælge, om dette arbejde sker separat for hver alder eller per aldersgruppe. I den estiske nationale læseplan findes der syv ganske detaljerede områder, som børnehaverne skal forklare og beskrive, når de kompilerer dem. For eksempel er der et socialt område, der omfatter "Jeg og miljø", som er opdelt i "jeg og sundhed", "jeg og familien," osv., der følger andre områder som sprog og tale; matematik; kunst; musik og bevægelse. Alle børnehaver skal følge denne plan og da jeg analyserede de forskellige læseplaner, kunne jeg se, at de er meget grundige.

I Danmark skal alle forskoleinstitutioner på grundlag af Dagtilbudslovens § 8 forberede en læseplan til børn fra alderen 0-2 og 3-6 år. *"Den pædagogiske læreplan skal beskrive dagtilbuddets mål for børnenes læring inden for følgende temaer:*

- 1) *Alsidig personlig udvikling.*
- 2) *Sociale kompetencer.*
- 3) *Sproglig udvikling.*
- 4) *Krop og bevægelse.*
- 5) *Naturen og naturfænomener.*
- 6) *Kulturelle udtryksformer og værdier."*¹⁰

Baseret på disse seks temaer, der fastlægges i Dagtilbudsloven, kompilerer hver institution deres egen læseplan. Der findes deres mål for læring og hvordan de udfører den, deres metoder til dokumentation og evalueringsarbejde. Mange børnehaver bruger kvalitetsudviklingsmodellen SMETTE, hvor S står for Sammenhæng, M for Mål, T for Tegn, T for Tiltag og E for Evaluering. SMETTE- modellen er et pædagogisk redskab og en

⁹ Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008); RT I 2008, 23, 152...RT I, 2010, 60, 407

¹⁰ Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v til børn og unge (dagtilbudsloven); BEK. nr 1240 af 29.10.2013

refleksionsmodel, der kan hjælpe til at kvalitetssikre det pædagogiske arbejde og samtidig sikre, at dagtilbuddet kommer rundt om både arbejdet med børnemiljø og arbejdet med læreplaner.⁵

Derimod var Estlands, i forhold til de danske børnehavers læseplaner, ikke så detaljerede. Der blev dog udspecificeret alle de seks obligatoriske punkter fra Dagtilbudsloven ifølge SMETTE-modellen.

Opmærksomhed fik også det faktum, at man i den estiske nationale læseplan bekræfter forventede udviklingsresultater for børn i alderen 6-7 år, mens børnehaverne definerer de forventede resultater for yngre børn. Således blev der for eksempel, i Tartu Klaabu børnehavens pensum beskrevet de forventede resultater for børn med forskellige aldre meget præcist – f. eks. fire år gamle børns forventede resultater på miljøområdet var, at man skal kende udrykningskøretøjers (politi, ambulance) funktioner/opgaver. I de danske læseplaner findes der ikke den slags krav.

Når man analyserer de danske læseplaner, kan man se, at der ikke er så stor vægt på den direkte forberedelse til skolen. Snarere bliver børn forberedt gennem forskellige stadier, ved først at gå i 0. klasse/børnehaveklasse og derefter i 1. klasse. Til forberedelse findes børnehaveklasseåret, som fortsat bevarer karakteren af et overgangså, der bygger bro mellem børnehavernes pædagogiske læreplaner og den fagopdelte undervisning fra 1. klasse.⁸ Børnehaveklassen bygger på mange af de kendte aktiviteter fra børnehaven - herunder legen. Barnet vil for eksempel komme til at arbejde med bogstaver, tal, musik, bevægelse, natur og færdsel i trafikken. Men legen er altid en vigtig del af undervisningen. Aktiviteterne i børnehaveklassen skal tilstræbe at gøre børnene fortrolige med skolens daglige liv. Året i børnehaveklassen skal skabe trygge, motiverede børn, som kan lytte til hinanden, lære at stå ved deres handlinger, turde tage ordet, acceptere hinanden, være gode kammerater og kunne indgå i fælles lege og aktiviteter.¹¹

For så vidt angår evaluering af barnets udvikling, meddeler Dagtilbudsloven i Danmark ikke noget om, hvad et barn skal kunne, når det starter i skole. Ligesom det ikke er lovpligtigt, at der skal foretages en vurdering af børns skoleparathed – mens der dog foretages sprogvurderinger af børn i børnehaveklassen. Det fremgår af Dagtilbudsloven, at der skal foretages en sprogvurdering af 3-årige børn som benytter dagtilbud, hvis det pædagogiske

¹¹ Jessen, P. & Moll, C. *Den gode skolestart- sådan støtter du dit barn*. Fredrikshavn: Dafolo Forlag og forfatterne, 2010, s. 12

personale finder det nødvendigt.¹²

Men i børnehaveklassens Fælles mål kan man se, at det 5-6-årige barn typisk bærer præg af:

- at have behov for udfordringer og udviklingsmuligheder
- at være naturligt nysgerrig og dermed udviklings- og forandringsparat
- at kunne begå sig i mange sammenhænge mht. samvær, udtryksformer og væremåde.

Man kan også se, at den udviklingsmæssige status i 5-6 års alderen således kan beskrives som et komplekst samspil mellem hjerneprocesser, personlighedsmæssige forhold og kognitive, sociale og emotionelle funktioner.⁸

Som det ses her på lovgivningen, ligner den estiske og danske vej til undervisning hinanden. Dagtilbudslovens § 7 skt 3 siger, at dagtilbud skal fremme børns læring og udvikling af kompetencer gennem oplevelser, leg og pædagogisk tilrettelagte aktiviteter, der giver børn mulighed for fordybelse, udforskning og erfaring.¹⁰ Ganske lignende afsnit findes også i den nationale estiske læseplan, hvor paragraf 5 siger, at barnet lærer efter simulering, observation, eksperimentering, kommunikation, leg osv.⁹ Disse aspekter var gennemgående i både estiske og danske dagtilbudslæseplaner, som er blevet analyseret i dette arbejde.

4. Skoleparathed

Dette kapitel giver en oversigt over skoleparathedens betydning, dens forskellige aspekter og dens vigtighed for en god forberedelse til skolegangen.

For ethvert barn som begynder at gå i skole, er det en vigtig og ny fase i livet. Derfor skal man være klar både psykisk, fysisk og socialt. Hvis barnet har alderssvarende modenhed inden for alle disse tre aspekter, giver det en succesfuld *coping* i skolen.¹³

For at karakterisere udviklingsfasen før skolegang, bruger man en række begreber:

¹² Dyssegaard, C. B., de Hemmer Egeberg, J. & Steenberg, K. *Skoleparathedprojekt. Systematisk forskningskortlægning*. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, 2013, s. 37-38, 76

¹³ Tulva, T. *Koolivalmidus ja selle kujunemine*. Tallinn: E.Vilde nim. TPedI, 1987

skoleparathed, modenhed til skolegang og vilje/parathed til at lære, men de er ikke helt entydige.¹⁴

Viivi Neare siger, at skoleparathed er barnets sundhedsmæssige, sociale, motivationsmæssige og mentale parathed til at gå ud over deres kerneleg og behandle den på et højere niveau via aktiviteter i klasseværelset.¹⁵

Derimod har Taimi Tulva påpeget at der er forskel på udtrykkene "skoleparathed" (school readiness) samt "modenhed til skolegang" (school maturity), og fastslår at sondring er nødvendig. I "modenhed til skolegang" konceptet er fokus på barnets udviklingsmodenhed i slutningen af forskolealderen. Et oftere foretrukket begreb er "skoleparathed", som har en langt bredere betydning og omfatter både udviklingsmodenhed og niveauet af forberedelsen til skolegangen.¹⁴

Ifølge Dyssegaard *et al.* skal et barn som vurderes som skoleparat have specifikke kognitive, lingvistiske og psykomotoriske færdigheder.¹² I deres arbejde retter de også opmærksomheden hen på, at der findes nogle væsentlige forskelle mellem, hvad der karakteriserer "parathed til at lære" og "parathed til skole/skoleparathed". De hævder, at det første gælder for alle elever på alle udviklingstrin, hvor det andet primært vedrører mindre børn, som skal starte i skole. De peger også på, at den første form for parathed anskues som noget, der er i konstant udvikling, hvor den anden anskues som noget mere statisk. Ved den enkleste definition, har barnet, der er klar til skole de grundlæggende mindstekrav til færdigheder og viden på en række områder, som vil gøre det muligt for barnet at få succes i skolen.¹⁶

Opmærksomhed får også Sharon L. Kagans tanker, om at beredskab ikke længere primært ses som en tilstand hos barnet. Det er også ved at blive set som en betingelse for familier, skoler og fællesskaber.¹⁷

¹⁴ Kõöp, K. *Lapse üleminek lasteaiast kooli – lapsevanema nägemus*. Publitseerimata magistratöö. Tallinna Ülikool, 2006

¹⁵ Neare, V. *Koolivalmiduse aspektid. – Lapsest saab koolilaps. Alushariduse õppekava*. Koost. Kulderknup, E. Tallinn: Haridusministeerium, 1998, s. 5-7

¹⁶ Britto, P.R., Rana, A.J. & Wright, C. *School readiness: a conceptual framework*. New York: United Nations Children's Fund, 2012, s. 9

¹⁷ Kagan, S.L. *Readiness- multiple meanings and perspectives*. – Early childhood in focus 2. Early Childhood and Primary Education. Transitions in the Lives of Young Children. Edit. Woodhead, M. & Moss, P. United Kingdom: The Open University, 2007, s. 14

Beredskab skal begrebsliggøres som en bred konstruktion, der omfatter alle aspekter af barnets liv, der bidrager direkte til barnets evne til at lære. Derfor er tre vigtige komponenter børns skoleparathed, skolernes parathed til børnene og familierne og samfundets parathed til skolen.¹⁸

Kendetegn, der definerer "skolernes parathed til børnene" omfatter skolens tilgængelighed og kvalitet samt det vigtigste - dens lydhørhed over for lokale behov og omstændigheder. Denne parathed påvirkes af familiernes og lokalsamfundets handlinger såvel som de økonomiske, sociale og politiske forhold i det omgivende miljø.¹⁹

I Estland anvendes hovedsaglig definitionen "skoleparathed" og den er meget udbredt, når man taler om førskoleundervisning og om at gå i skole. Det estiske undervisningsministerium fortolker skoleparathed som barnets parathed til at starte en læringsaktivitet, som udtrykkes i ønsket om at lære, at tilegne sig ny viden og at følge de voksnes redegørelser og ordrer.

I modsætning til Estland er skoleparathed som begreb kun anvendt i mindre grad i Danmark, da lovgivningen forudsætter, at et barn er parat til at starte i skole det år, hvor barnet fylder seks. Derfor foretrækker danskerne mere den tilgang, som blev nævnt før - at det ikke kun er barnet som skal være parat. Dyssegaard *et al.* siger, at som det fremgår af en pjece om skolestart, udgivet i 2009 af Undervisningsministeriet og Velfærdsministeriet, fremhæves også begrebet børneparathed, som pointerer, at det ikke kun er børnene, der skal være parate til skolen. Skolen skal være parat til børnene ved i børnehaveklassen at skabe tilbud, der tilgodeser børnenes aktuelle interesser, potentialer og udviklingsmæssige behov.¹²

I forbindelse med skoleparathed er en meget vigtig faktor hjemmets og forældrenes rolle. Rafoth, Buchenauer, Crissman & Halko påpeger i deres artikel, at barnets skoleparathed betyder en vilje til at tage skridt inden for det sociale miljø, som primært er koncentreret om uddannelse. Desuden, har forskningen fastslået, at mange aspekter af børns liv påvirker deres forberedelse til formel skoleindlæring, herunder kognitiv, social, følelsesmæssig og motorisk udvikling, og vigtigst af alt, tidlige erfaringer fra hjemmet, forældrene og

¹⁸ Dockett, S., Perry, B. & Kearney, E. *School readiness: what does it mean for Indigenous children, families, schools and communities?* Canberra: A.C.T. Closing the Gap Clearinghouse, 2010, s. 3

¹⁹ Myers, R. & Landers, C. *Preparing children for schools and schools for children. A Discussion Paper prepared for the Fifth Meeting of the Consultance Group on Early Childhood Care and Development.* Paris, UNESCO, 1989, s. 3

forskolen.²⁰

Derudover påpeger Tulva, at de bedste betingelser for børns udvikling skabes af samarbejde mellem familie og samfund. Meget vigtig er en gunstig demokratisk og hjemlig atmosfære, der giver barnet en følelse af sikkerhed, og som også stimulerer dets aktiviteter.¹³

Kvaliteten af det hjemlige miljø er også en vigtig indikator for skoleparathed og senere akademiske og sociale kompetencer. Børns udvikling er påvirket af faktorer uden direkte interaktion med forældre. Forskellige aspekter, der er rapporteret til at forudsige bedre resultater omfatter tilgængelighed af ressourcer, som potentielt giver kognitiv stimulation for barnet (mængden af bøger, legematerialer, ture til parker/zoo).²¹

Hvis man vurderer paratheden til skolen, er det nødvendigt med tre elementer: det fysiske, psykiske og sociale aspekt.

Det fysiske aspekt har også andre synonymer – der bruges begreber som psykofysisk og fysiologisk skoleparathed.¹⁴

Ifølge Tulva og Neare indeholder det fysiske aspekt af skoleparatheden følgende indikatorer:

- 1) barnets fysiske udvikling, fysiske aktivitet og udholdenhed
- 2) motorisk udvikling
- 3) sundhedsstatus
- 4) funktionel modenhed^{13;15}

Det psykiske udviklingsniveau kaldes også et intellektuelt eller mentalt aspekt.¹⁴

En vigtig forudsætning for psykisk parathed til skolegang er *docility* som betyder, at barnet kan udføre opgaver under vejledning af en voksen. Helt sikkert er det, at barnet skal have en vis psykisk aktivitet, hvilket betyder, en evne til at diskutere og en interesse i at vide.¹³

Baseret på Neare kan man opstille følgende punkter, som tilhørende det mentale aspekt:

²⁰ Rafoth, M.A., Buchenauer, E.L., Crissman, K.K. & Halko, J.L. *School Readiness –Preparing Children for Kindergarten and Beyond: Information for Parents*. USA: National Ass. of School Psychologists, 2004, s. 1- 3

²¹ Landry, S. & Smith, K. *Family Processes that Support School Readiness: Specific Behaviours and Contextual Conditions that Set This Process in Motion*. – Disparities in school readiness. How Families Contribute to Transitions into School. Edit. Booth, A. & Crouter, A.C., New York: Taylor&Francis Group, LLC, 2008

- 1) observationsfærdigheder (evne til at lytte og fokusere selv på kedelige aktiviteter osv.)
- 2) at barnet er i stand til at skelne mellem det væsentlige og det uvæsentlige
- 3) at barnet er i stand til at sætte ting i forhold til hinanden i rummet (bund, top, på, over, foran) og i tid (i går, i dag, i morgen, ugedagenes navne)
- 4) evnen til at sortere objekter efter størrelse, længde og højde
- 5) evnen til at finde et fælles navn for ting, at fortælle om favoritaktiviteter/begivenheder efter billeder ¹⁵

Sirpa Saar påpeger i sin tese, at når det gælder det mentale aspekt er det imidlertid det vigtigste, hvordan barnet afslører sin viden og sine færdigheder. Med andre ord hvordan barnet bruger dem og når frem til opgaveløsninger. ²²

I den sociale udvikling bliver hensigten med denne opførsel inden for elementerne synlig .
Barnet er klar til at sætte sig nye mål og til at stræbe efter dem. ¹³

Tulva siger, at ved primær antegnelse til en læringsaktivitet betragtes holdninger til læring som vigtigt og nødvendigt arbejde og også ønsket om at opnå ny viden. Derved er beredskabet til at arbejde et vigtigt socialt aspekt.²³ Hun påpeger også, at social parathed til skolen er barnets følelsesmæssige hensigtsfære, hvilket indeholder relationer med jævnaldrende og voksne, holdningen til skolegangen, selvværd og selvtillid, samt adfærd og selvkontrol.

Et betydeligt antal af undersøgelserne viser, at de tidlige års forskoleprogrammer fører til positive langsigtede virkninger med hensyn til akademiske resultater, beskæftigelse og sundhed. ²⁴ Desuden påstår Dyssegaard *et al.* også at dagtilbud med høj kvalitet har en positiv betydning for udviklingen ved skolestart og senere. ¹²

Dette bliver også bekræftet af Bauchmüller, Gørtz og Rasmussen Würtz' arbejde, som undersøgte, om kvaliteten af forskoleinstitutioner er en vigtig faktor for kognitiv og sproglig

²² Saar, S. *Laste sujuv üleminek lasteaiast kooli õpetajate hinnangutes*. Magistratöö. Tallinna Ülikool, 2012

²³ Tulva, T. 5.aastaste psühhofüsioloogilisi iseärasusi ja õpitegevusi algete kujunemine. – *Koolivalmidus ja selle kujunemine. Õppimiseelduste kujunemine ja koolivalmidus. Teaduslike tööde temaatiline kogumik*. Koost. Tulva, T & Kolga, V. Tallinn: E.Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut, 1984, s. 5-15

²⁴ Jensen, B., Holm, A. & Bremberg, S. *Effectiveness of a Danish early year preschool program: A randomized trial*. International Journal of Educational Research, Vol 62, 2013, s. 115-128

udvikling ved afslutning af grundskolen.²⁵

De konkluderede, at der findes signifikante relationer mellem forskolekvalitetsindikatorer og danske børns sprogfærdigheder. Betydningen af denne kvalitet fremgår af den kendsgerning, at selv 10 år efter børns forskolealder er erfaring fra påvirkningerne stadig synlige. Så hvis et barn har en god forberedelse til skolegangen, hvor også forskoleinstitutionens kvalitet spiller en rolle, er der lettere for ham/hende at erhverve sig ny viden. Det er det vigtigste grundlag for de efterfølgende akademiske resultater, arbejdslivet og at klare sig i livet generelt.

5. Undersøgelsesmetoder

5.1 Udvalg af respondenter

I min undersøgelse bestod respondenterne af forældre fra Aarhus og Tallinn, hvis børn gik i 1. klasse i efteråret 2013 og dermed lige har gennemgået fasen hvor de sender barnet i skole. Udvælgelsen af skoler var baseret på to principper:

- 1) at der på skolen skal være mindst to 1. klasser
- 2) at skolerne ligger i Tallinn eller Aarhus

Ellers var valget vilkårligt fordi det primære formål med undersøgelsen var at få så mange svar som muligt fra forældrene.

Målet var at samle i gennemsnit 100 svar fra begge byer. Derfor blev onlinespørgeskemaer uddelt til tre skoler i Tallinn: disse var Tallinn 21. Skole, Jakob Westholm Gymnasium og Merivälja grundskole. I betragtning af at klasserne gennemsnitligt har 20 elever og under hensyntagen til parallelklasserne på skolerne, nåede spørgeskemaet ud til omkring 240 forældre. Der blev returneret 121 svar som var flere end det ønskede resultat.

Det samme var planen med Aarhus. Da jeg valgte de første tre skoler med mere end to 1. klasser og kontaktede dem, opnåede jeg et negativt svar. Dernæst valgte jeg andre skoler i området og talte med skolernes sekretærer. Alt i alt fik jeg desværre viden om at i Danmark har mange skoleledelser besluttet ikke at deltage i undersøgelser. En sådan modstand kunne

²⁵ Bauchmüller, R., Gørtz, M. & Rasmussen Würtz, A. *Long-Run Benefits from Universal High-Quality Pre-Schooling*. København: AKF, Det Nationale Institut for Forskning, 2011, s. 6; 9

jeg ikke forudse. Sekretærerne anbefalede mig at sende et brev til samtlige skolebestyrelsesmedlemmer i Aarhus, fordi de tager beslutningen om, hvorvidt eller ikke man kunne sende formularen til forældrene. Et positivt svar blev modtaget fra 4 skoler ud af 35. Således blev onlinespørgeskemaer uddelt på følgende skoler i Aarhus: Hasle Skole, Skødstrup Skole, Tovhøjskolen og Ellekærskolen. De to sidstnævnte hørte ikke under udvalgsprincipperne, fordi de begge kun havde én 1. klasse, men i lyset af målet om at få så mange svar fra forældre som muligt, blev spørgeskemaet også sendt til disse skoler. I betragtning af antallet af elever i klasserne og det gennemsnitlige antal af børn, nåede spørgeskemaet ud til 200 forældre. Desværre var der ikke mange tilbagemeldinger så jeg fik 56 svar, som var det halve af det ønskede mål. Dog er det muligt at lave en primær konklusion, om danske forældres holdninger, meninger og vurderinger om forberedelse til skolegangen ud fra disse svar.

5.2 Dataindsamlingsmetoder

Til at indsamle forældrenes synspunkter har jeg brugt et specielt sammensat web-spørgeskema i Google Drive (bilag 1, 2). Til denne undersøgelse valgte online-spørgeskemaet, fordi det gav en mulighed for at interviewe et stort antal respondenter og stille dem mange spørgsmål. Spørgeskemaet blev udarbejdet på baggrund af teori og viden fra lignende spørgeskemaer som allerede er blevet gennemført og testet. De er således baseret på spørgeskemaerne i Kerstin Kööps masteropgave (2006) og Katrina Viirmas bacheloropgave (2013). Spørgeskemaet bestod af to abstrakte dele. Den første bestod af seks spørgsmål, der vedrører baggrundsinformation om forældrene og deres børn, forældrenes bopæl (kun by), køn, alder og uddannelse samt barnets køn og alder da han/hun gik i børnehave. Den anden del bestod af 12 spørgsmål (11 spørgsmål i Danmark), hvor 10/11 var "valg af svar" på spørgsmålet hvor forældrene vælger egnede alternativer. Foruden, hvis det var muligt kunne de retfærdiggøre eller supplere svaret. Til sidst var der et spørgsmål med frit svar.

Forældrenes spørgeskema handlede om følgende emner:

- 1) grunde til at gå på en forskoleinstitution;
- 2) forståelse af betydningen af skoleparathed;

- 3) aspekter som spiller en rolle i udviklingen af parathed til skole-hjem, børnehave, børnehaveklasse, forskole samt deres nødvendighed
- 4) barnets forventede kvalifikationer før skolegangen starter
- 5) forældrenes tilfredshed med forberedelsen i børnehaven eller børnehaveklassen

5.3 Procedure

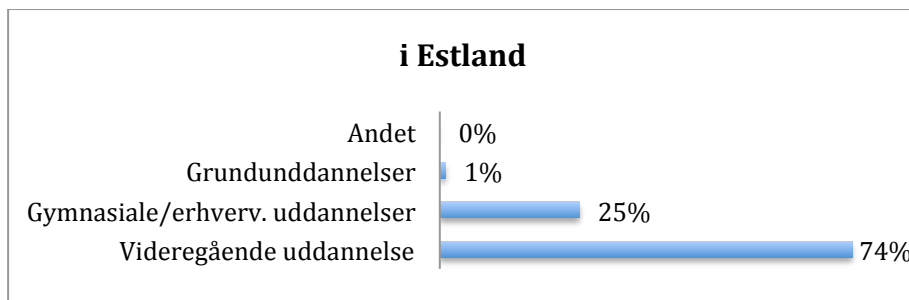
Undersøgelsen blev gennemført fra januar til marts 2014 på tre skoler i Tallinn og fire i skoler i Aarhus. Efter forudgående aftale med 1.klasselærerne i Estland og skolelederne i Aarhus, blev de bedt om at sende spørgeskemaet til 1. klasseforældrene, som kunne udfylde dem hjemme på et passende tidspunkt og på den angivne dato. Spørgeskemaerne var anonyme, da forældrene ikke behøvede at afsløre deres eget eller barnets for- og efternavn. Svarene kom automatisk til Google Drive- dataindsamlingsmiljøet på en generel måde (som tabeller og sektorer) og som en særskilt Microsoft Office Excel-tabel. Dataanalysen og tegningerne blev lavet ved hjælp af et Microsoft Office Excel-program.

6. Resultater og analyse

Det følgende er en oversigt over de estiske og danske forældres holdninger til, hvorfor barnet skal gå på en forskoleinstitution og deres vurderinger om hvad som vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed. Den skitserer også forældrenes forståelse af begrebet "skole-parathed" og deres meninger om, hvad børn skal vide/kunne før 1. klasse. Disse resultater viser også, hvordan forældrene var tilfredse med forberedelsen i børnehaven eller børnehaveklassen, hvordan de vurderede deres egen viden om 0. klasses indlæringsaktiviteter som udføres der og deres parathed til at barnet kommer i skole.

6.1 Baggrundsoplysninger

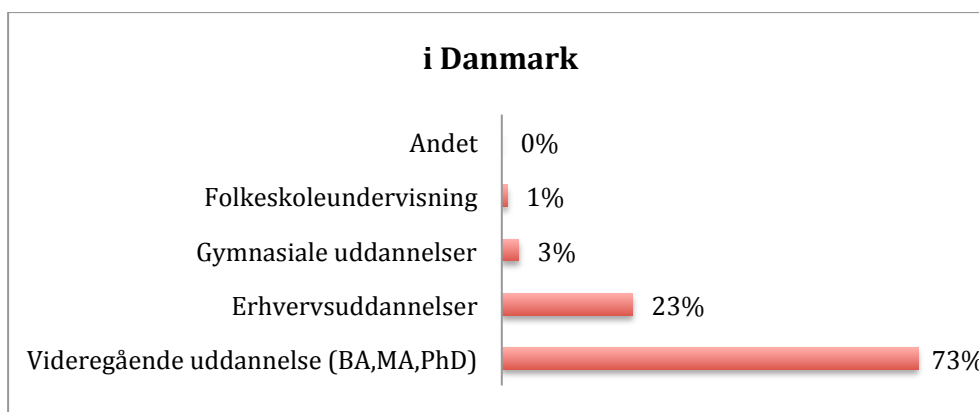
På spørgeskemaet svarede 121 estere: 107 kvinder (88%) og 14 mænd (12%). De fleste af respondenterne 55% tilhørte aldersgruppen 30-39 år og 74% havde videregående uddannelse.

Figur 1: Estiske forældres uddannelse

66 af deres 1. klassebørn var drenge og 55 var piger. Børnenes gennemsnitlige alder da de startede med at gå i børnehave var 2,5 år.

Der var 56 respondenter fra Danmark, hvoraf 46 (82%) var kvinder og 10 (18%) mænd. De fleste af dem 66% tilhørte den samme aldersgruppe som esterne, hvilket var 30-39 år. Der var igen flest svarpersoner (73%) der havde videregående uddannelse.

Figur 2: Danske forældres uddannelse

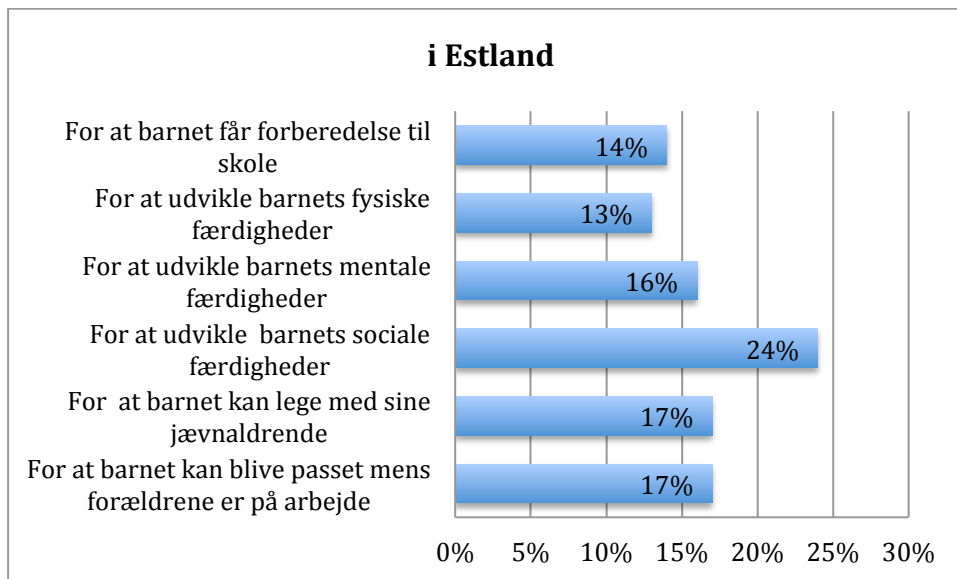
32 af respondenternes 1. klassebørn var piger og 24 var drenge. Børnenes gennemsnitlige alder da de startede i børnehave var 3 år.

6.2 Grunde til at barnet skal gå i forskoleinstitution

Jeg vil i nærværende afsnit påvise forældrenes holdninger med de vigtigste grunde til, at barnet skal gå i dagtilbudsinstitution. Forældrene skulle betegne, efter deres opfattelse, de vigtigste punkter vedrørende hvorfor barnet skal gå på en i forskoleinstitution.

I Estland mente 27% af forældrene at det vigtigste er den sociale udvikling. Dette blev fulgt af svar om, at barnet ville blive passet og plejet, mens forældrene er på arbejde, og at barnet

kan lege med sine jævnaldrende. For det fjerde, fandt de at det vigtigste er mentale færdigheder. Det femte var argumentet om, at barnet vil få en forberedelse til skolen. Til sidst fandt de, at det mindst vigtige er fysiske færdigheder.

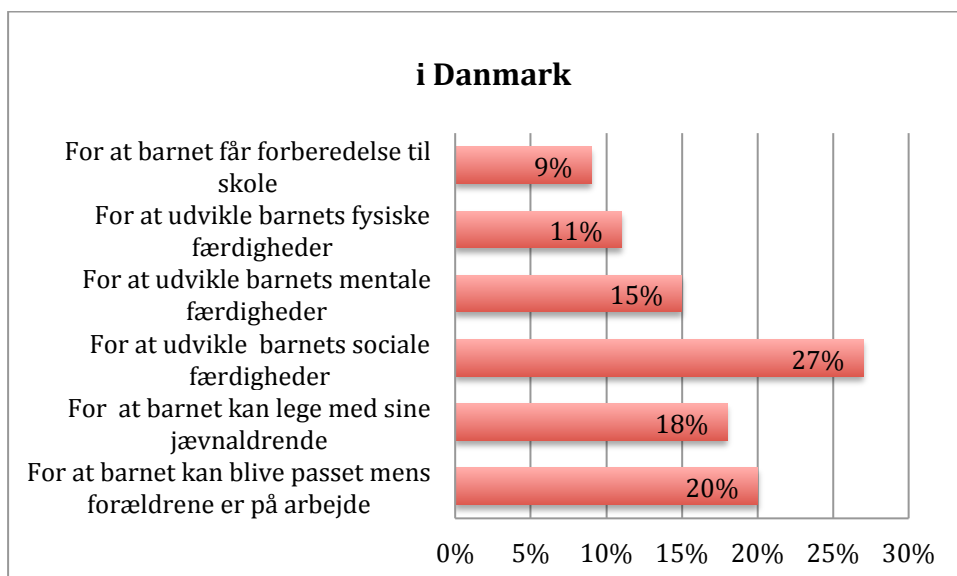

Figur 3: Estiske forældres holdninger med de vigtigste grunde til, at barnet skal gå i dagtilbudsinstitution

I Danmark syntes forældrene også at det vigtigste er udvikling af de sociale færdigheder.

Dette blev efterfulgt af, at barnet ville blive passet, mens forældrene er på arbejde.

Det tredje argument var, at barnet kunne lege med sine jævnaldrende, det fjerde at det kunne udvikle mentale færdigheder og det femte var for at udvikle fysiske færdigheder. Efter deres mening er forberedelsen til skolen den mindst vigtige grund til at gå i børnehave.

Figur 4: Danske forældres holdninger med de vigtigste grunde til, at barnet skal gå i dagtilbudsinstitution

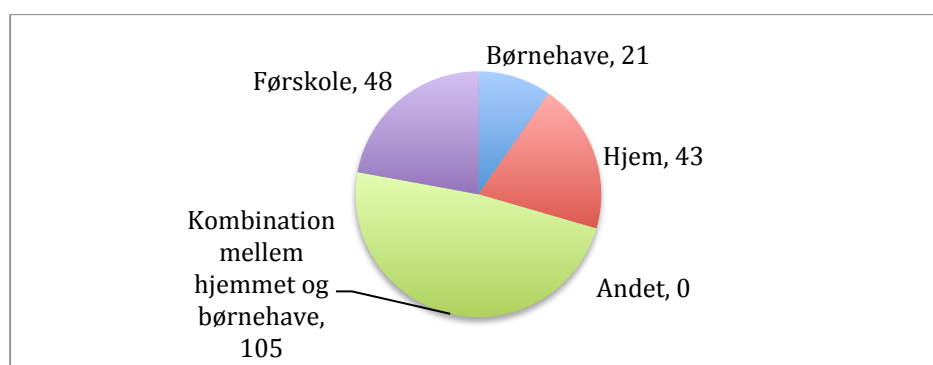
Heraf følger, at både estere og danskere generelt har fælles forståelse for, hvorfor barnet skal deltage i børnepasningsaktiviteter.

Den kendsgerning, at man i Danmark betragter forberedelsen til skolen som det mindst vigtige argument, bekræfter det faktum som blev afklaret i teorien: at der ikke findes direkte foreberedelse til skolegangen i børnehaven.

6.3 Forældrenes vision om udformningen af skoleparathed

Herunder vil jeg præsentere aspekter af hvad estiske og danske forældre mener vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed. Forældrene blev bedt om at vælge det svar, der spiller den største rolle i udformningen af skoleparathed: er det kun en børnehave, hjemmet, en børnehaveklasse eller snarere samarbejde mellem dem. I forbindelse med det, blev de også bedt om at angive, hvor stor en rolle særskilt børnehaven, hjemmet, børnehaveklassen (i Estland også forskolen) spiller i forberedelsen til skolegangen.

Det ses at for esterne spiller kombinationen mellem hjemmet og børnehaven den vigtigste rolle i udformningen af skoleparathed. Den næste er forskolen eller en anden skoleforberedende gruppe og den tredje er kun hjemmets rolle. Estiske forældren syntes, at det mindst vigtige kun er børnehavens rolle.

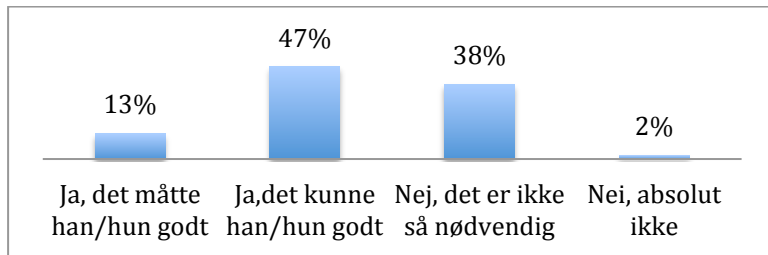

Figur 5: Aspekter af hvad estiske forældre mener vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed

Derved anses hjemmets rolle i udformningen af skoleparathed for "meget nødvendig" af 76% og "nødvendig" af 24% af respondenterne, mens at børnehavens rolle er "meget

nødvendig" syntes 45% og "nødvendig" 55% af forældrene, én person valgte "ikke nødvendig", men forklarede ikke beslutningen.

Esterne blev også spurgt om barnet skal gå i forskole eller i en anden forberedende gruppe. 47% af forældrene sagde, at barnet godt kunne gå der, 38% mente at det ikke er så vigtigt, mens 13% forældre syntes, at barnet helt sikkert skal gå i forskole – 2% af respondenterne var helt imod det.

Forældrene argumenterede hovedsageligt for, at på denne måde kan yngre børn få en idé om organiseringen af skolen og det vil bidrage til en glidende overgang, fordi barnet ved, hvad der kommer i 1. klasse. Nogle af dem så det som en vigtig forberedelse, hvis de vil sætte barnet i en skole, som er "bedre end den gennemsnitlige skole". Det påpegedes, at børnehaven giver den grundlæggende forberedelse, men det er ikke nok til de stærkere skoler. Det ses, at der i Estland findes en tendens til, at der er "stærke" og "svage" skoler, mens det ikke kom frem i danske forældres tilbagemeldinger. Man kan også sige, at efter forældrenes mening, kan børn ikke få den forestilling om skolen i børnehaven. Det er mere en plads, hvor man kan lege og også at lære lidt, men det er ikke det samme som i skolen.

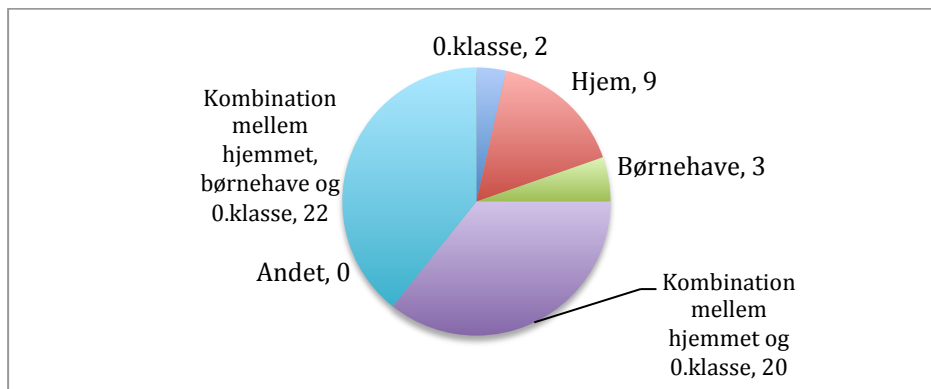
Nogle eksempler på forældreholdninger:

* Der undervises i forståelse af skolens disciplin, organisering af lektioner og skolens art. Når skolen starter, begynder de intense studier, så det er lettere for barnet at tilpasse sig, hvis han eller hun har en idé om, hvad det at gå i skole betyder.

* Desværre har vi den situation, at hvis du ønsker at sætte barnet i en i det mindste anstændig skole, bliver du nødt til at beskæftige dig mere med barnet og tage "smerten", fordi i dag kan en almindelig børnehave ikke give den tilstrækkelig forberedelse.

For forældrene i Danmark spiller én af de kombinationer også den største rolle. De synes, at i udformningen af skoleparathed er det vigtigste en kombination af hjemmet, børnehaven og børnehaveklassen. Dernæst kombinationen af bare hjemmet og børnehaveklassen. Som det

tredje evaluerede de kun hjemmets rolle, derefter kun børnehavens rolle og til sidst kun børnehaveklassens rolle.

Figur 6: Aspekter af hvad danske forældre mener vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed

Dermed evaluerede 70% af de danske forældre hjemmets rolle som "meget nødvendig" og 29% den som "nødvendig". Kun én respondent valgte svaret "ikke nødvendig", men forklarede ikke sin afgørelse.

Børnehavens rolle evalueredes som "meget nødvendig" af 29% og "nødvendig" af 66% af forældrene. Tre respondenter anså den for "ikke nødvendig", hvoraf én forklarede det således: "Børn kan passes privat indtil skolestart" og de andre gav ingen kommentar. Danskerne blev også spurgt om, hvordan de evaluerer børnehaveklassens betydning for forberedelsen. Selv om børnehaveklassen har været obligatorisk siden 2009, blev de uanset bedt om at give en vurdering, i tilfælde af at den var frivillig. 66% af respondenterne mente, at 0. klasse er "meget nødvendig" og 32% syntes at den er "nødvendig". En af de besvarende mente, at den "ikke er nødvendig", men begrundede ikke sin beslutning. Det betyder, at forældrene sætter pris på 0.klasse og finder at det er en nødvendig faktor før barnet kan starte i skole.

Hvis man ser på resultaterne i de to lande, kan man igen se, at de ligner hinanden. Både estere og danskere evaluerer hellere samarbejdet end rollen af ét aspekt. Dette er positivt og også forståeligt. Hvis barnet skal opnå den mest alsidige udvikling er alle disse roller nødvendige, og man kan ikke være foruden de andre. Desuden er et positivt aspekt, at forældrene sætter høj pris på hjemmets rolle i udformningen af skoleparathed og evaluerer den som meget nødvendig.

6.4 Begrebet skoleparathed og færdigheder / viden før 1. klasse

I dette afsnit påviser jeg, hvordan forældrene beskrev begrebet skoleparathed. Forældrene skulle her beskrive med deres egne ord, hvad skoleparathed betyder for dem. Derudover vil jeg præsentere de 10 vigtigste former for viden og færdigheder efter estiske og danske forældres mening.

I de estiske forældres beskrivelser blev der mest nævnt (35 gange), at barnet skal være i stand til at læse, skrive og regne på et vist niveau. Derpå fulgte uafhængighed og evnen til at være selvstændig (30). Der blev også nævnt evne og mod til at interagere med jævnaldrende og voksne (25) og at tage hensyn til andre (20). Næste argument var, at barnet skulle have en evne til at lytte (17), en interesse for at lære (15), en forståelse af ordrer og en evne til at udføre dem (12) samt være i stand til at fokusere på aktiviteter (11). Forældrene nævnte også at barnet kan færdes på gaden, høflighed, udtryksfuldhed og evne til at arbejde i kollektiv. Mange af dem kommenterede bare, at barnet skal have sociale og mentale færdigheder.

Her følger nogle af forældrenes kommentarer:

* Børnene skal være socialt modne, kan være selvhjulpne, høflige osv., skal kende bogstaverne og stave ord eller endnu bedre hvis de allerede kan læse lidt og klare tallene og mindre udregninger.

* Barnet har en grundlæggende viden om tal, bogstaver og læsning. Især er det vigtigt, at barnet har sociale færdigheder.

* Barnet er i stand til at udtrykke sig klart, kan holde styr på og finde sine ting samt er i stand til at holde orden og forstår regler. Barnet er i stand til at læse, skrive og regne på det krævede niveau og er interesseret i at lære og få nye venner i skolen.

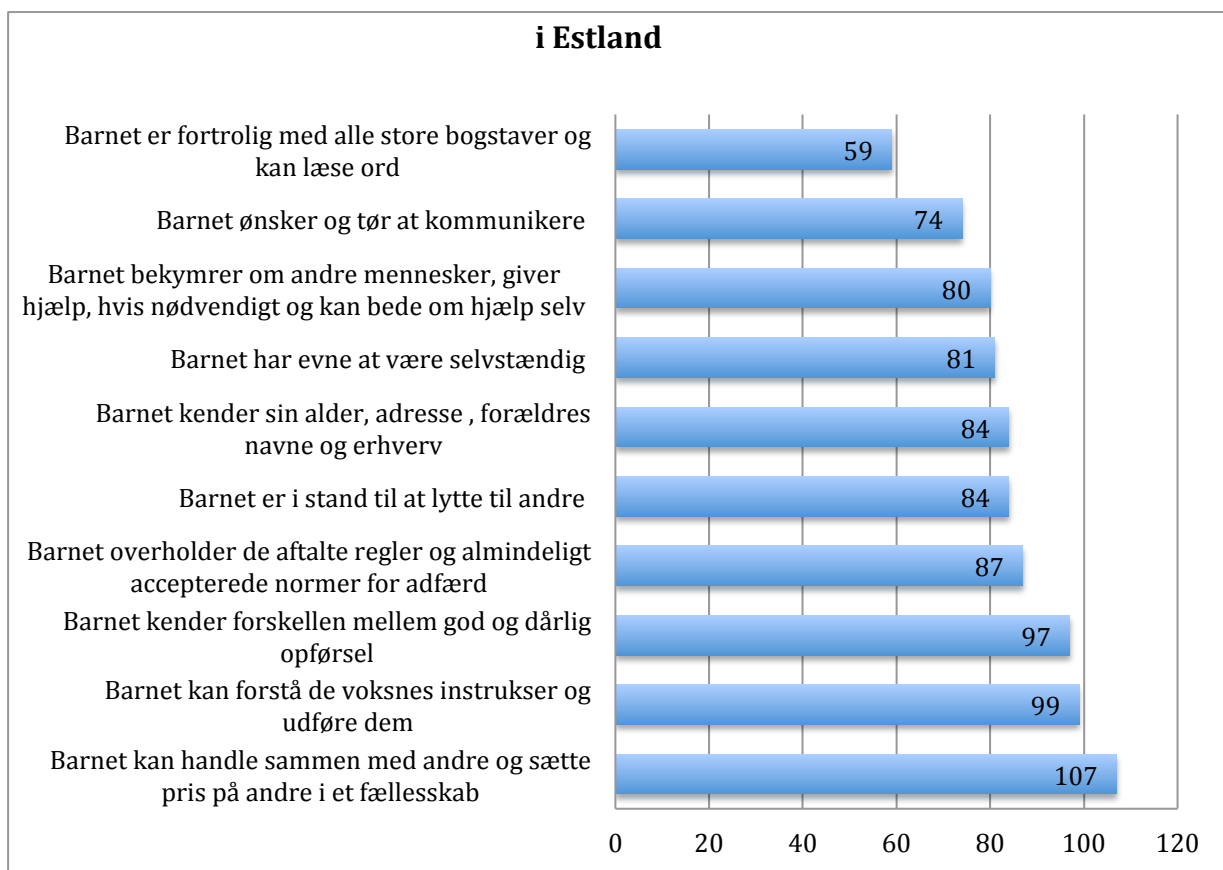
Når man analyserer de danske forældres svar, kan man se, at det mest nævnte (20 gange), argument i beskrivelserne var at barnet skal forstå instrukser og udføre dem. De henviste også flere gange til, at barnet skal kunne sidde stille og koncentrere sig (13), vil være i stand til at fokusere på opgaver/aktiviteter (12) og kunne lytte (11). Forældrene skrev ganske mange gange, at barnet skal kunne tage hensyn til andre (10), respektere og tage sig af dem (9), evne at arbejde i kollektiv (7), samt interagere med jævnaldrende og voksne (5). Nogle gange blev det også nævnt, at barnet skal have interesse for og lyst til at lære og få nye erfaringer. Kun to gange blev det nævnt, at barnet skal kende bogstaver og tal.

Sammenlignes både de estiske og danske forældres svar, kan man se, at de begge sætter pris på sociale og mentale færdigheder. I deres beskrivelser var der på første pladsen et mentalt aspekt. For esterne var det mere væsentlig at barnet skal være i stand til at læse, skrive og regne på et vist niveau. Det er på grund af, at estiske skoler allerede kræver et grundlæggende niveau af læsning, skrivning og regning, som forældrene også gjorde opmærksom på. Derimod nævnte danskerne mest barnets forståelse af instrukser og beredvillighed til at udføre dem. Imidlertid tilhører dette også det mentale aspekt. Men de satte også meget pris på sociale færdigheder, såsom at tage hensyn til andre, interaktion med kammerater og lærere osv. Dog når man analyserer danskernes svar, får man øje på, at de giver mere opmærksomhed til færdigheder som at være social og arbejde i kollektiv samt sørge for andre, mens estiske forældre bekymrer sig om læsning, skrivning og regning.

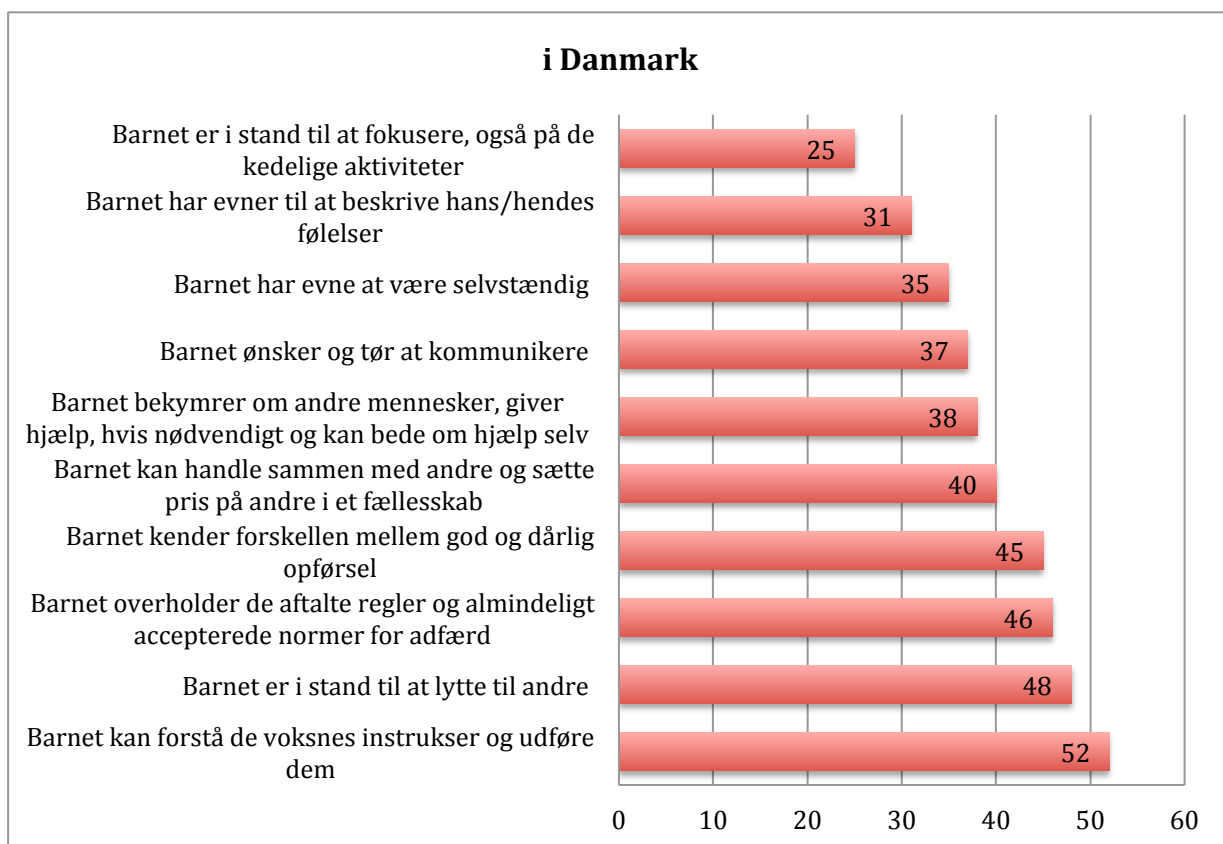
Nogle af de danske forældres beskrivelser:

- * At barnet er parat til at: - adlyde en kollektiv besked - at barnet er i stand til at sidde stille og lære - at barnet er interesseret i tal og bogstaver - at barnet kan begå sig i sociale sammenhænge, evt med støtte fra andre.
- * At barnet kan sidde stille, lytte, tage imod en kollektiv besked, sætte andres behov før eget og være klar til at modtage undervisning/information.
- * At kunne indgå i et socialt samspil med andre. At respektere andre og andres behov. En vis selvstændighed. Samt at være klar til at modtage indlæring.

For at finde ud hvad børn, efter forældrenes mening, skal vide og være i stand til før 1. klasse, blev de bedt om at vælge de 10 vigtigste punkter inden for viden og færdigheder ud af 26 forskellige. Resultaterne er vist i følgende figurer:

Figur 7: De vigtigste viden og former for færdigheder efter estiske forældres mening

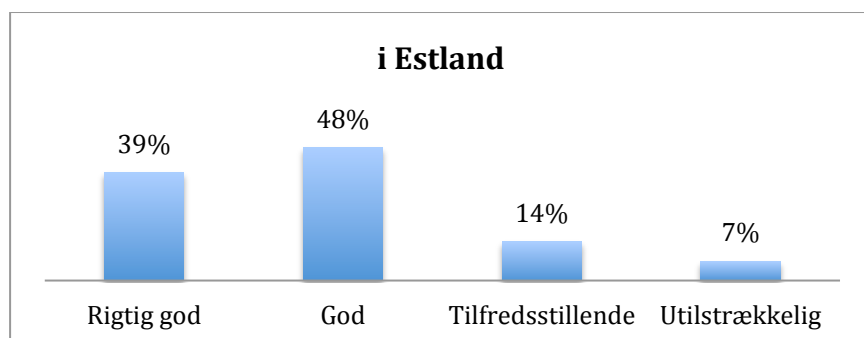
Figur 8: De vigtigste viden og former for færdigheder efter danske forældres mening

Ifølge disse tabeller vurderer man i begge lande sociale og mentale færdigheder højt – seks ud af ti er mentale og de fire andre sociale færdigheder. Tabellerne her viser ikke så godt esternes fokus på læsning og skrivning, som ellers var i flertal, da jeg beskrev skoleparathed. Men det fik alligevel tiendepladsen i den estiske tabel, mens det manglede i danskernes tabel. Sammenlignet med Katrina Viirmas undersøgelse om "Forældrenes rolle i forberedelsen til skolegangen" ("Vanemate roll koolivalmiduse tagamisel ") i 2013, som blev gennemført i Tartu, svarende resultaterne af det samme spørgsmål med denne undersøgelses. I Viirmas arbejde afslørede også, at forældre sætter mentale og sociale færdigheder højt. Det de mest skattede var barnets evne til at forstå voksnes instrukser og udføre dem, som i dette arbejde forblev på andenpladsen i den estiske tabel, men på førstepladsen i den danske tabel.

6.5 Estiske og danske forældres tilfredshed med forberedelsen i børnehaven/0. klasse

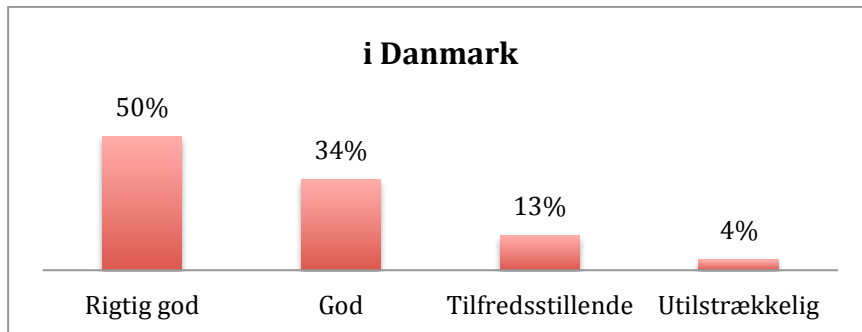
Jeg vil i nærværende afsnit præsentere estiske og danske forældres tilfredshed med forberedelsen og deres tilbagemeldinger. Derudover vil jeg vise forældrenes mening, i tilfælde af at der var noget, som ikke var gjort færdig hos deres børn i børnehaven og 0. klasse. Til sidst vil jeg præsentere forældrenes viden om læringsaktiviteterne og deres egen parathed på det tidspunkt hvor barnet startede skole.

Forældre i begge lande blev bedt om at vurdere forberedelsen til skolegangen. Fordi man i Estland finder forberedelsen til skolen i børnehaven, skulle de vurdere arbejdet som var gjort der. De danske forældre skulle vurdere børnehaveklassens forberedende arbejde, fordi forberedelsen er gjort der. Følgende figurer viser de opnåede resultater. I Estland evaluerede forældrene forberedelsen som "god" eller "rigtig god", færre vurderede den som "tilfredsstillende" og få som "utilstrækkelig".

Figur 9: Estiske forældres tilfredshed med forberedelsen i børnehaven.

I Danmark vurderede forældrene også forberedelsen som "rigtig god" eller "god", ganske få evaluerede den som "tilfredsstillende" eller "utilfredsstillende". Men man kan se, at danskere lidt oftere valgte svaret "rigtig god" end estererne.

Figur 10: Danske forældres tilfredshed med forberedelsen i børnehaven.

De blev også bedt om venligst at forklare deres valg. Estiske forældre forklarede deres valg helt anderledes end danskerne. Mange af tilbagemeldingerne var positive, forældrene var tilfredse med lærernes arbejde, men mange af dem mente også, at der også er stor vægt på forældreinput og derfor var børnehavens arbejde meget tilstrækkeligt. Men nogen har også bragt det negative frem. For eksempel, var mange ikke tilfreds med forberedelsen i de integrerede grupper og nævnte, at der findes en tendens til at grupperne er store og der findes derfor ikke en så personlig tilgang. De syntes at der mangler tilbagemeldinger og samarbejde fra børnehavens side. Ganske bemærkelsesværdig var også forældrenes bekymringer over, at 1. klasse ofte kræver mere end forberedelsen i børnehaven giver. Et par forældre skrev, at børnehaverne har forskellige visioner om forberedelsen. Deres børn har gået i forskellige børnehaver og derfor kan de sammenligne dem. Der findes børnehaver, der mere understreger legen og udviklingen af sociale færdigheder, som også er meget velkomme, men utilfredsstillende når det gælder om at gøre børnene klar til en estisk 1. klasse. Men der er også børnehaver, som har stærke lærere, der allerede ved, hvad skolerne forventer og handler på en måde (understreger almindeligvis intellektuelle færdigheder), så barnet vil være klar til 1. klasse.

De danske forældres tilbagemeldinger var generelt positive. De syntes, at vægningen var på plads og de fremdrog ikke direkte noget negativt. Snarere havde de forskellige synspunkter. Nogle af dem troede, at der ville være mere arbejde med tal, bogstaver osv. (det faglige). For eksempel sagde en forælder: (Desværre, for jeg tror på, at vi kan få meget mere ud af vores børn - også uden at de bliver presset og ikke får tilstrækkelig med fritid).

Andre mente det modsatte. De ville foretrække at lægge vægt på, at barnet forstår, hvad det betyder at være en del af holdet, forstår instruktionerne og vil være i stand til at lytte til og respektere andre. Der var meget ros til børnehaveklassens lærere der arbejdede individuelt og var i stand til at være opmærksom på alt det var nødvendigt: de beskæftigede sig med tal, bogstaver og regler samt med at lære og udvikle samarbejde, konfliktløsning, respekt osv.

Afslutningsvis vil jeg præsentere forældrenes mening, hvis der var noget, som var ikke gjort færdig hos deres børn i børnehaven og 0. klasse. Med andre ord, hvad der mere skulle gøres. Derudover vil jeg præsentere forældrenes viden om læringsaktiviteterne og deres egen parathed på det tidspunkt hvor barnet startede skole.

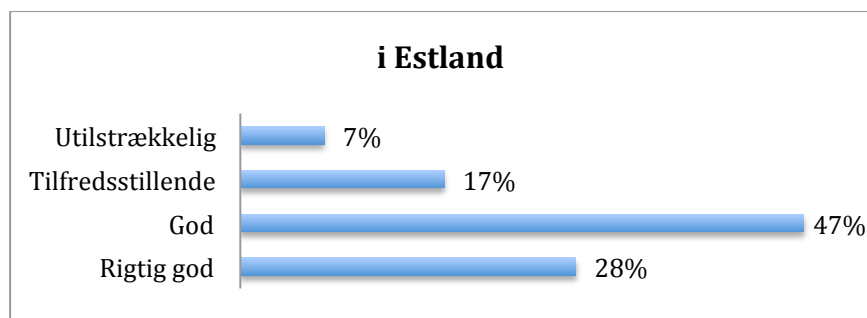
Få estere eller danskere mente, at der var noget, som ikke var gjort færdig hos deres børn før skolen. 7% af forældrene fra Danmark og 24% fra Estland, der mente, at der var noget som ikke var gjort, forklarede det som følger: I Estland fandt min undersøgelse, at forældrene forventer at der skulle gøres mere for at udvikle flere sociale færdigheder, såsom hensynet til andre, lytning, støtte osv. Mere omsorg mellem børn og lærere og også mellem børnene selv. En forælder skrev, at skolen og børnehaven kunne enes om, hvad der forventes af hinanden. De estiske forældre nævnte også, at det sidste år før skolen bør indeholde undervisning i specifikke sprog og matematik, fordi barnet ikke er klar til 1. klasse, hvis han eller hun ikke ved, hvordan man læser og regner.

I Danmark var der ikke mange som sagde "ja", kun fire, hvoraf to begrundede dette som følger:

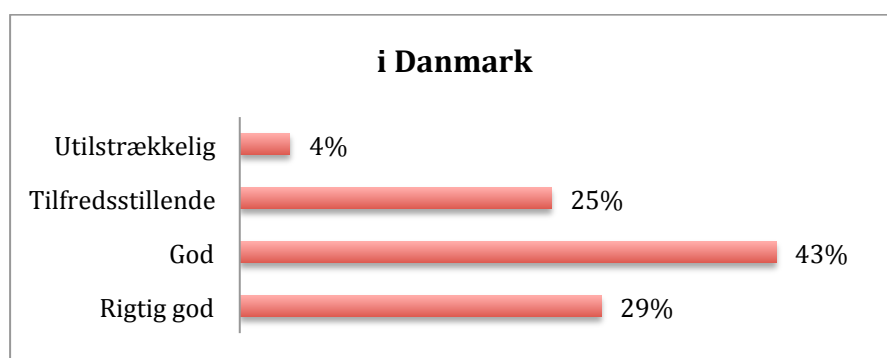
*Vores barn kan godt lære at tage mere imod hjælp, når der er noget, som går skævt.

*Jeg syntes ikke der var tilstrækkeligt fokus på det faglige i 0. klasse. Der var mange, hvor det tog lang tid at "lære at gå i skole", hvilket til dels er fortsat i 1. klasse.

Her vil jeg vise hvad forældrenes viden var om læringsaktiviteterne i børnehaven og børnehaveklassen. Forældrene blev også bedt om at vurdere deres kendskab til læringsaktiviteterne i børnehaven eller i børnehaveklassen. Disse aktiviteter er én af de grunde der er til samarbejde og derfor er det en meget vigtig faktor. Jo mere forældrene er bevidst om læringsaktiviteterne, jo bedre er samarbejdet. På de følgende figurer ses estiske og danske forældres vurdering af deres viden om aktiviteterne i børnehaven/børnehaveklassen.

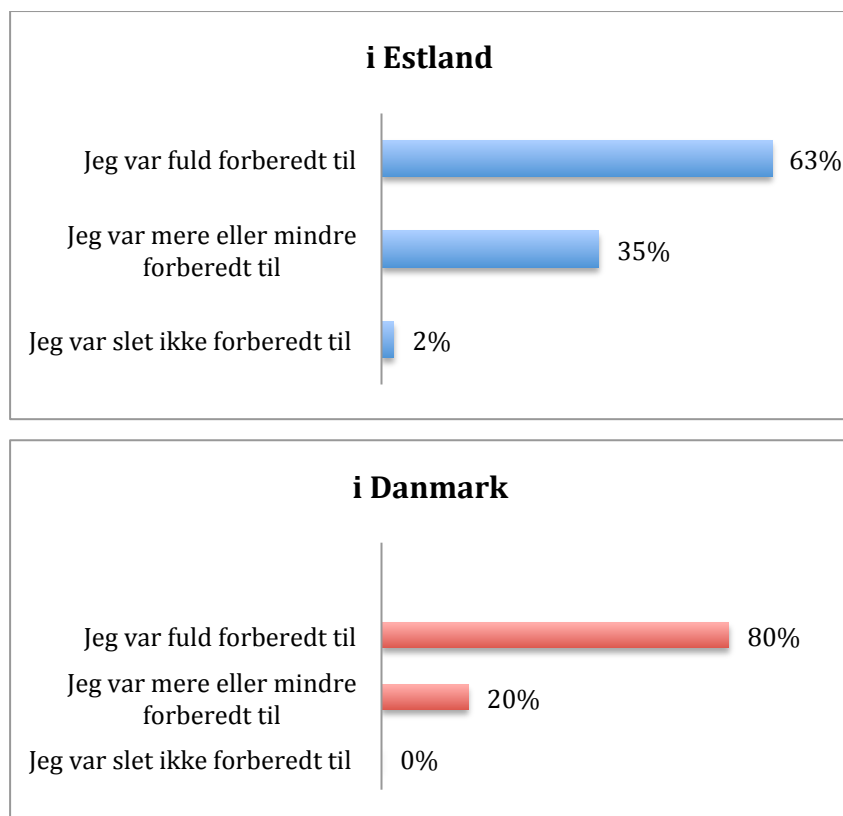
Figur 11: Estiske forældres viden om læringsaktiviteterne i børnehaven.

Figur 12: Danske forældres viden om læringsaktiviteterne i børnehaveklassen.

Det ses, at forældrene generelt anser bevidstheden om aktiviteterne som "god" eller "meget god".

Til sidst blev det undersøgt, hvordan forældrene evaluerede deres egen parathed til, at deres barn starter i skolen. I tabellerne kan man se, at forældrene anså sig for fuldt forberedte. Kun i Estland sagde tre mennesker, at "jeg var slet ikke forberedt", men forklarede ikke deres svar. Forældrenes parathed er også en vigtig faktor, der understøtter barnets mentale parathed. Hvis forælderen er i tvivl, eller er bange, så spredes disse emotioner og følelser over på barnet. Når man ser resultaterne af denne undersøgelse, er det meget positivt at se, at forældrene anså sig for at være helt klar.

Figur 12: Danske og estiske forældres egen forberedelse på det tidspunkt hvor barnet startede skole.

7. Diskussion af resultaterne og konklusion

Opgavens formål var at sammenligne og analysere forskoleundervisningen i Estland og Danmark, med vægt på forberedelse til skolegangen. Samt at undersøge estiske og danske forældrenes vurderinger, holdninger og tilfredshed med forberedelsen til skolegangen.

I teoridelen viste jeg, at forskoleundervisningssystemet i Estland og Danmark er forskelligt både når det gælder struktur og lovgivning. Når man analyserer teorien og tilbagemeldingerne fra forældrene, kan man sige som resultat, at to af de tre hypoteser ikke viste sig at være sande. Hypotesen som viste sig at være falsk, var at de estiske forældre er mindre tilfredse med forberedelsen i børnehaven end danske forældre med forberedelsen i børnehaveklassen. Resultaterne viste, at begge klassificerede den som "god" eller "meget god". Holdningerne var generelt positive - begge lande var tilfredse med lærernes arbejde. Danskerne mente, at fokus var helt på plads, i nogle tilfælde var der forskellige meninger, men de fremhævede ikke direkte noget negativt. Primært blev flaskehalsene beskrevet i

Estland, hvor det blev konstateret, at der ofte mangler samarbejde fra børnehavens side og der findes en tendens til at man har store grupper, som påvirker den personlige tilgang. Der blev også udtrykt bekymring om, at 1. klasse kræver mere end forberedelsen i børnehaven ofte giver. Så man kan sige, at det faktum, at Estland ikke er en så gammel stat og ikke har haft så meget tid til at udvikle forskoleundervisningssystemet, ikke påvirker forældrenes vurderinger og tilfredshed. Dog viser deres bekymringer at der findes ting, som skal være bedre.

Hypotesen om, at forståelserne af skoleparathed ligner hinanden, viste sig at være sand. I forældrenes beskrivelser af hvad skoleparathed er for barnet nævntes en række lignende holdninger. Generelt vurderer begge grupper sociale og mentale færdigheder højt, hvilket også kan ses i tabellen over de 10 vigtigste punkter når det gælder viden og færdigheder før 1. klasse. Kun det faktum, at der i de estiske forældres svar også ofte var nævnt nødvendigheden af et intellektuelt aspekt: At barnet skal være på et vist niveau når det gælder at læse, skrive og regne, viste at kravene i 1. klasse er lidt forskellige i Estland og i Danmark. Estiske forældre understreger, at barnet kan have sociale færdigheder, men det er ofte ikke nok til at blive klar til 1. klasse. De er bekymrede over, at der findes en forskel mellem 1. classes krav og forberedelsen som har fundet sted i børnehaven. Også det, at børn i børnehaven ikke kan få en fuld idé om, hvad 1. klasse betyder - derfor sender mange forældre deres små børn i forskole. Dog evaluerede de forberedelsen til skolegangen som "god" eller "meget god". Derimod bekymrer danske forældre sig ikke så meget om den slags aspekter - at barnet skal kunne læse, skrive og regne på et vist niveau. De påpeger også, at 0. klasse er en god mellemliggende fase mellem børneinstitutionen og 1. klasse. Legen gik over til mere lærdom og børnene fik en idé om, hvad der ville ske i skolen.

Begge forældre satte pris på sociale færdigheder før 1. klasse, for eksempel evnen til at arbejde sammen med andre og sætte pris på andre i et fællesskab, at barnet ønsker og tør kommunikere osv. Desuden satte de meget pris på mentale færdigheder som forståelse af instrukser og beredvillighed til at udføre dem, samt barnets evne til at kende forskel på god og dårlig opførsel osv. At der i Estland er tests på nogle skoler påvirker ikke så meget vurderingerne - det vigtigste er viden og færdigheder. Dog, var der i top 10 i de estiske forældres tabel et argument om, at barnet skal kende bogstaverne og kunne læse ord. Sammenfattende kan man sige, at det følger af tabellen, hvad der er den vigtigste viden og de vigtigste færdigheder før 1. klasse. Den hypotese, at estiske forældre sætter pris på andre færdigheder før skolen, viste sig at være falsk.

Alt i alt kan man sige, at på trods af et lidt forskelligt forskoleundervisningssystem i Estland og Danmark, er forældrene tilfredse med forberedelsen til skolegangen i begge lande. Den vurderes som "god" eller "meget god". Estiske forældres iagttagelser og bekymringer om flaskehalse, forskellene mellem krav og forberedelse, kan danne grundlaget for en eventuel yderligere diskussion, under hensyntagen til eksemplet med den danske 0. klasse.

Som det kan ses på danskernes tilbagemeldinger, er deres tilfredshed vedrørende samarbejdet mellem institutionerne og en gnidningsløs overgang stor. Måske kan oprettelsen af en mellemliggende klasse i Estland hjælpe på bekymringerne om forskellen på kravene og lade børnehaven blive et sted for leg og udvikling af sociale og mentale færdigheder.

Eestikeelne resümee/estisk resumé

Tartu Ülikool

Germaani, romaani ja slaavi filoloogia instituut

Skandinavistika osakond

Taani keel ja kirjandus

Töö pealkiri: Alusharidus Eestis ja Taanis – 1.klassi lastevanemate hinnangud ja hoiakud kooliks ettevalmistuse kohta Tallinna ja Aarhusi näitel

Bakalaureusetöö

Juhendajad: Mikael Munk Lyshede, MA

Jaanika Monroc, BA

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida ja võrrelda alushariduse süsteemi Eestis ja Taanis, rõhuasetusega kooliks ettevalmistusele. Viies läbi küsitlused Tallinna ja Aarhusi 1.klassi lastevanemate seas, uurida nende hinnanguid, hoiakud ning rahulolu kooliks ettevalmistuse kohta.

Tõuke, miks kirjutada just alusharidusest ja kooliks ettevalmistusest, andis esmalt enda lähedane kontakt koolieelse lasteasutusega ning seal toimuva tööga. Teiseks huvi teada saada, kuidas on Taani ühiskonnas korraldatud alusharidussüsteem: millised on koolieelsed lasteasutused, mida seal täpsemalt tehakse, millistele seadustele nad tuginevad, kui vanalt lapsed kooli lähevad jne. Sellest ajendatult sündis ka käesoleva töö peamine probleemipüstitus: millised on kahe erineva alusharidussüsteemiga riigi lastevanemate

hoiakud ja arvamused kooliks ettevalmistusprotsessi kohta ja kuidas nad hindavad kooliks ettevalmistust oma riigis?

Vastavalt eesmärgile on püstitatud järgnevad hüpoteesid:

- 1) *Eesti lastevanemate rahulolu kooliks ettevalmistuse suhtes on negatiivsem kui Taani lastevanemate rahulolu.* Baseerudes faktile, et Taani on heaoluühiskond võivad taanlased olla rohkem rahul kui eestlased. Täpsemalt, Taani on riigina kordades vanem kui Eesti, seega on neil olnud aastakümneid, et ehitada just kõige paremini toimiv süsteem.
- 2) *Eesti lapsevanemad peavad 1.klassi minnes oluliseks teistsuguseid teadmisi ja oskusi kui Taani lapsevanemad.* Võttes arvesse fakti, et Eestis toimuvad osadesse koolidesse sisseastumiskatsed, võivad Eesti lapsevanemad hinnata antud valikust teisi oskusi ja teadmisi kui taanlased.
- 3) *Mõlema riigi lastevanemate arusaam koolivalmidusest on ühtiv.* Võib öelda, et Eesti ja Taani kuuluvad siiski sarnasesse kultuuriruumi ning seetõttu peaks olema ka arusaam koolivalmidusest ühtne. Eesti pole küll Põhjamaa, kuid sarnasus Taaniga on kindlasti suurem kui mõne lõunamaaga.

Töö teoreetilises osas käsitletakse kahe riigi alushariduse süsteemi ülesehitust (milline on struktuur, seadused/dokumendid) ning nende analüüsi, koolivalmiduse mõistet ja sellega seonduvaid erinevaid aspekte.

Töö empiirilises osas tutvustatakse läbiviidud uuringu metoodikat ja analüüsitakse uuringu tulemusi.

Uurmistöö teooria osas selgus, et Eesti ja Taani alusharidussüsteemid erinevad üksteisest nii struktuuri kui ka seadusandliku poole pealt. Töö tulemusena, analüüsides teooriat ja lastevanemate tagasisidet, võib väita, et kolmest püstitatud hüpoteesist kaks ei osutunud tõeks. Valeks osutus hüpotees, et Eesti lapsevanemad on vähem rahul lasteaias toimunud kooliks ettevalmistusega kui Taani lapsevanemad 0.klassis toimunud ettevalmistusega. Tulemustest selgus, et mõlemad hindasid seda heaks või väga heaks.

Samuti ei osutunud tõeks hüpotees, et Eesti lapsevanemad peavad 1.klassi minnes oluliseks teistsuguseid teadmisi ja oskusi kui Taani lapsevanemad. Mõlema riigi lapsevanemad pidasid käesoleva töö tulemuste järgi oluliseks sotsiaalseid ja vaimseid oskuseid nagu täiskasvanu juhtidest aru saamine ja nende täitmine, kuulamine, koostöö ja suhtlemine eakaaslastega, hea ja halva vahel vahe tegemine jne.

Hüpoteesi, et mõlema riigi lastevanemate arusaam koolivalmidusest on ühtiv, võib pidada pärast tulemuste analüüsi tõeks. Lastevanemate kirjeldustes, mida tähendab nende arvates koolivalmidus, mainiti mitmeid sarnaseid omadusi. Ainult fakt, et Eesti lastevanemate vastustest peegeldus lisaks taanlastega samasuguste oskuste nimetamisele ka tugevalt aspekt: laps peaks teatud tasemel lugema, kirjutama, arvutama, näitab seda, et Eestis ja Taanis on 1.klassi minemiseks nõuded veidi erinevad. Eesti lapsevanemad rõhutasid fakti, et on liiga suur vahe 1.klassi nõudmistele ja lasteaia toimiva kooliks ettevalmistuse vahel. Nad leidsid, et selleks, et laps oleks koolivalmis, on peamised loomulikult sotsiaalsed ja vaimsed oskused, kuid Eesti 1.klassis ei saada hakkama, kui puuduvad algoskused lugemises, kirjutamises ja arvutamises. Taani lastevanemate kirjeldustes see murekoht aga puudus. Nad leidsid, et 0.klass oli hea vaheaste enne 1.klassi minekut. Mäng läks üle õppimiseks ja lapsed said aimu, kuidas toimub töö koolis.

Seega võib öelda, et vaatamata veidi erinevale alusharidussüsteemile Eestis ja Taanis, on lapsevanemad kooliks ettevalmistusega mõlemas riigis rahul, hinnates seda heaks või väga heaks. Eesti lastevanemate tähelepanekud ja mure kitsaskohtade pärast, nagu nõudmistele erinevus 1.klassis ja lasteaia kooliks ettevalmistuse vahel, annab aluse võimalikuks edasiseks diskussiooniks, võttes arvesse Taani 0.klassi näite. Kuna taanlaste tagasidest on näha nende rahulolu institutsioonide vahelise koosöö ja sujuva ülemineku kohta, siis võib-olla vahepealse klassi ehk 0.klassi loomine Eestis lahendaks ka nõudmistele erinevuse mure ning jätkaks lasteaia puhtalt mängimise ja sotsiaalsete/vaimsete oskuste arendamise kohaks.

Litteraturliste

Bauchmüller, R., Gørtz, M. & Rasmussen Würtz, A. 2011. *Long-Run Benefits from Universal High-Quality Pre-Schooling*. København: AKF, Det Nationale Institut for Forskning, s. 6; 9
lokaliseret april 2014,
http://www.kora.dk/media/1247/udgivelser_2011_pdf_5058_quality_preschooling.pdf

Bekendtgørelse af lov om folkeskolelov; *BEK. nr. 521 af 27.05.2013*
lokaliseret marts 2014, <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=145631>

Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v til børn og unge (dagtilbudsloven); *BEK. nr. 1240 af 29.10.2013*
lokaliseret marts 2014, <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=158274>

Britto, P.R., Rana, A.J. & Wright, C. 2012. *School readiness: a conceptual framework*. New York: United Nations Children's Fund, s. 9
lokaliseret april 2014,
[http://www.unicef.org/education/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL\(1\).pdfs.1](http://www.unicef.org/education/files/Child2Child_ConceptualFramework_FINAL(1).pdfs.1)

Broström, S. 2004. *Signalement af den danske daginstitution. Undersøgelser, resultater og refleksioner. Forskningsrapport*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet

Broström, S. 2013. *Læring i overgang mellem dagtilbud og skole*. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, Vol. 50, Nr. 3, s. 60-71

Børnehaven Svalehuset
lokaliseret marts 2014, <http://svalehuset.vardekommune.dk/Paedagogiske-laereplaner.aspx>

Danmarks Riges Grundlov; *BEK. nr 169 af 05.06.1953*.
lokaliseret marts 2014, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=45902&exp=1>

Dockett, S., Perry, B. & Kearney, E. 2010. *School readiness: what does it mean for Indigenous children, families, schools and communities?* Canberra: A.C.T. Closing the Gap Clearinghouse, s. 3
lokaliseret april 2014,
<http://www.aihw.gov.au/uploadedFiles/ClosingTheGap/Content/Publications/2010/ctg-ip02.pdf>

Dyssegaard, C. B., de Hemmer Egeberg, J. & Steenberg, K. 2013. *Skoleparathedprojekt. Systematisk forskningskortlægning*. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet, s. 36-37; 76
lokaliseret april 2014,
<http://uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF13/131115%20Rapport%20skoleparathedprojekt%20fra%20Clearinghouse.ashx>

Eesti Haridusministeerium
lokaliseret april 2014, <http://www.hm.ee>

Eesti Vabariigi haridusseadus (1992); RT 1992,12,192..RT I, 11.07.2013,5
lokaliseret marts 2014, <https://www.riigiteataja.ee/akt/968165>

Fælles mål 2009, Børnehaveklassen, Faghæfte 23, Undervisningsministeriets håndbogsserie nr.25-2009, s. 15; 32

lokaliseret marts 2014,

<http://www.uvm.dk/Service/Publikationer/Publikationer/Folkeskolen/2009/Faelles-Maal-2009-Boernehaveklassen>

Gram børnehavn

lokaliseret marts 2014, <http://gramboernehavn.haderslev.dk/files/6626/Laereplan2012%2Epdf>

Integrerede institution Altankassen

lokaliseret marts 2014, <http://www.altankassen.dk/filer/paedagogisklaereplaner20132014.pdf>

Jensen, B., Holm, A. & Bremberg, S. 2013. *Effectiveness of a Danish early year preschool program: A randomized trial*. International Journal of Educational Research, Vol 62, s. 115-128

lokaliseret april 2014, http://ac.els-cdn.com/S0883035513000670/1-s2.0-S0883035513000670-main.pdf?_tid=23f37d4c-d177-11e3-8b2d-00000aab0f26&acdnat=1398979718_d6b1ae180487b1c9438276b1795eae92

Jessen, P. & Moll, C. 2010. *Den gode skolestart- sådan støtter du dit barn*. Fredrikshavn: Dafolo Forlag og forfatterne, s. 12

Kagan, S.L. 2007. *Readiness- multiple meanings and perspectives*. – Early childhood in focus 2. Early Childhood and Primary Education. Transitions in the Lives of Young Children. Edit. Woodhead, M. & Moss, P. United Kingdom: The Open University, s.14

lokaliseret april 2014, <http://oro.open.ac.uk/16667/1/ECiF2.DAT.pdf>

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008); RT I 2008, 23, 152...RT I, 2010, 60, 407

lokaliseret marts 2014, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

Koolieelse lasteasutuse seadus (1999); RT I 1999, 27, 387...RT I, 13.12.2013,16

lokaliseret marts 2014, <https://www.riigiteataja.ee/akt/113122013016>

Kukk, A. 2009. *Õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamise üleminekul lasteasutusest kooli ja esimeses kooliastmes. – Eelkoolihariduse efektiivsus ja selle jätkusuutlik areng põhikoolis. Teadusartiklite kogumik*. Koost. Talts, L. Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus, s. 253-275

Kööp, K. 2006. *Lapse üleminek lasteaiast kooli – lapsevanema nägemus*. Publitseerimata magistr töö. Tallinna Ülikool

Landry, S. & Smith, K. 2008. *Family Processes that Support School Readiness: Specific Behaviours and Contextual Conditions that Set This Process in Motion*. – Disparities in school readiness. How Families Contribute to Transitions into School. Edit. Booth, A. & Crouter, A.C., New York: Taylor&Francis Group, LLC

Myers, R. & Landers, C. 1989. *Preparing children for schools and schools for children. A Discussion Paper prepared for the Fifth Meeting of the Consultance Group on Early Childhood Care and Development*. Paris, UNESCO, s. 3

lokaliseret april 2014,

<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.193.8428&rep=rep1&type=pdf>

Neare, V. 1998. Koolivalmiduse aspektid. – *Lapsest saab koolilaps. Alushariduse õppekava*. Koost. Kulderknup, E. Tallinn: Haridusministeerium, s. 5-7

Rafoth, M.A., Buchenauer, E.L., Crissman, K.K. & Halko, J.L. 2004. *School Readiness – Preparing Children for Kindergarten and Beyond: Information for Parents*. USA: National Ass. of School Psychologists, 2004, s. 1- 3

lokaliseret april 2014, http://63.193.200.5/scandia/PCS/General_Info/schoolreadiness.pdf

Saar, S. 2012. *Laste sujuv üleminek lasteaiast kooli õpetajate hinnangutes*. Magistritöö. Tallinna Ülikool

lokaliseret april 2014, http://e-ait.tlulib.ee/321/1/saar_sirpa.pdf

Saue lasteaed Midrimaa

lokaliseret marts 2014, <http://lasteaed.sau.ee/wp-content/uploads/2012/02/Yldosa.pdf>

Selvejende dagtilbud i Aarhus

lokaliseret marts 2014, <http://www.daginstitutioner-aarhus.dk>

Tallinna Kullerkupu lasteaed

lokaliseret marts 2014, <http://kullerkupu.edu.ee/images/stories/dokumendid/oppekava.pdf>

Tartu Lasteaed Klaabu

lokaliseret marts 2014, http://www.tartu.ee/klaabu/sisu/22_369_145_.pdf

Tulva, T. 1984. 5.aastaste psühhofüsioloogilisi iseärasusi ja õpitegevusi algete kujunemine. – *Koolivalmidus ja selle kujunemine. Õppimiseelduste kujunemine ja koolivalmidus. Teaduslike tööde temaatiline kogumik*. Koost. Tulva, T & Kolga, V. Tallinn: E.Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut, s. 5-15

Tulva, T. 1987. *Koolivalmidus ja selle kujunemine*. Tallinn: E.Vilde nim. TPedI

Undervisningsministeriet

lokaliseret marts 2014, <http://www.uvm.dk>

Veisson, M. 2003. Sotsiaalne küpsus ja koolivalmidus. *Õpetajate Leht* 20.06., nr. 25-26

lokaliseret marts 2014, <http://www.opleht.ee/Arhiiv/2003/20.06.03/tekstid/aine/8.html>

Viirma, K. 2013. *Vanemate roll lapse koolivalmiduse tagamisel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool

lokaliseret april 2014,

http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/handle/10062/30915/viirma_katrina.pdf?sequence=1

Bilag 1 - Et dansk spørgeskema

Kære forældre!

Jeg er Mai-Liis fra Estland og jeg studerer skandinaviske sprog og kulturer (dansk sprog og litteratur) ved Tartu Universitet i Estland. I øjeblikket er jeg udvekslingsstudent ved Aarhus Universitet og jeg er i gang med min bacheloropgave med titlen ”Forskoleundervisning i Estland og Danmark - 1.klasses forældres vurderinger og holdninger til forberedelse til skolegangen i Aarhus og Tallinn”. Her følger et spørgeskema, hvor din hjælp er meget nødvendig, for at undersøgelsen kan blive vellykket. Deltagelsen i undersøgelsen er anonym og besvarelsen tager 10-15 minutter. Du bedes svare på nedenstående spørgsmål. Hvis du har yderligere spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig via e –mail, hvilket er mailiismm@gmail.com .

Tusind tak!

1) Din bopæl:

- a) Estland
- b) Danmark

2) Din Køn:

- a) Kvinde
- b) Mand

3) Din alder:

- a) 20-29 ;
- b) 30-39 ;
- c) 40-49;
- d) 50 +

4) Din uddannelse:

- a) Videregående uddannelse (BA, MA, PhD);
- b) Gymnasiale uddannelser
- c) Erhvervsuddannelser

- d) Folkeskoleundervisning
- e) Andet

5) Dit 1.-klasses-barns køn

- a) Pige
- b) Dreng

6) Hvor gammel var dit barn, hvis hun/han begyndte at gå børnehave?

7) Hvad er de vigtigste grunde til, at barnet skal gå i børnehave ? Angiv din mening, de vigtigste:

- a) For at barnet kan blive passet mens forældrene er på arbejde
- b) For at barnet kan lege med sine jævnaldrende
- c) For at udvikle barnets sociale færdigheder (færdigheder for barnet til at interagere med andre, til at opfatte sig selv, såvel som legekammerater, til at accepteret samfundets praksis og etiske overbevisninger)
- d) For at udvikle barnets mentale færdigheder (evne at lytte, evne at sammenligne osv.)
- e) For at udvikle barnets fysiske færdigheder (motorisk koordination; finmotorik, fysisk aktivitet)
- f) For at barnet får forberedelse til skole

8) Forklar med dine egne ord, hvad skoleparathed betyder?

9) Angiv, hvad du mener vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed:

- a) 0.klasse
- b) Hjem
- c) Børnehave
- d) Kombination mellem hjemmet og 0.klasse
- e) Kombination mellem hjemmet, børnehave og 0.klasse
- f) Andet

Hvis du har afkrydset "andet", så uddyb venligst

10) Efter din mening, hvor stor rolle har hjemmet ift. forberedelsen til skolegangen? Er hjemmet:

- a) Meget nødvendig
- b) Nødvendigt
- c) Ikke nødvendigt

Hvis du har afkrydset "ikke nødvendigt", så uddyb venligst

11) Efter din mening, hvor store rolle har 0.klasse ift. forberedelsen til skolegangen?(Selv om det ville være frivillig) Er 0.-klasse:

- a) Meget nødvendig
- b) Nødvendig
- c) Ikke nødvendig

Hvis du har afkrydset "ikke nødvendig", så uddyb venligst

12) Efter din mening, hvor store rolle har børnehaven til forberedelsen til skolegangen? Er børnehaven:

- a) Meget nødvendig
- b) Nødvendigt
- c) Ikke nødvendigt

Hvis du har afkrydset "ikke nødvendigt", så uddyb venligst

13) Hvad tror du, at børn skal vide/kunne før 1.klasse? Angiv de 10 vigtigste ting, som børn skal vide eller færdigheder:

- a) Barnet kan forstå de voksnes instrukser og udføre dem
- b) Barnet kan handle sammen med andre og sætte pris på andre i et fællesskab
- c) Barnet ønsker og tør at kommunikere
- d) Barnet bekymrer om andre mennesker, giver hjælp, hvis nødvendigt og kan bede om hjælp selv
- e) Barnet kender forskellen mellem god og dårlig opførsel;
- f) Barnet overholder de aftalte regler og almindeligt accepterede normer for adfærd
- g) Barnet kan forklare hans/hennes holdninger
- h) Barnet har evner til at beskrive hans/hendes følelser
- i) Barnet ved, hvad der er gavnligt og skadeligt for helbredet, og hvordan man undgår farer

- j) Barnet rydder op efter sig selv
- k) Barnet kan udføre de igangsatte aktiviteter indtil barnet er færdig
- l) Barnet har evne at være selvstændig
- m) Barnet er i stand til at lytte til andre
- n) Barnet er i stand til at undersøge ting og forhold
- o) Barnet er i stand til at fokusere, også på de kedelige aktiviteter
- p) Barnet er i stand til at skelne mellem de væsentlige og det uvæsentlige
- q) Barnet er i stand til at sætte ting i forhold til hinanden i rummet. (bund, top , på , over , foran , bagved , ved siden af , mellem) og tid (i går , i dag , i morgen , ugedag navne , tegn på årstiderne osv.)
- r) Barnet kan sortere objekters størrelse, længde, bredde og højde
- s) Barnet er i stand til at give objekter og deres egenskaber fælles navn (eks. „møbler“ for stole, borde, sofaer osv.)
- t) Barnet kan fortælle sine foretrukne aktiviteter, begivenhed eller en serie af fotos efter billedet
- u) Barnet er fortrolig med alle store bogstaver og kan læse ord
- v) Barnet er i stand til at skrive sit navn med blokbogstaver
- w) Barnet kan tilføje og trække fra indenfor 10
- x) Barnet kan tælles i 12
- y) Barnet kender sin alder, adresse, forældres navne og erhverv
- z) Barnet kan bruge en saks

14) Hvordan du evaluere forberedelsen til skolen i 0. klasse? Det var:

- a) Rigtig god
- b) God
- c) Tilfredsstillende
- d) Utilstrækkelig

Forklar venligst:

15) Efter din mening, var der noget, som var ikke gjort færdigt hos dit barn, da dit barn startede i 1.-klasse, som dit barn skulle have lært udefra?

- a) Ja
- b) Nej

Hvis ja, på hvilke områder skulle der have været mere opmærksomhed på?

16) Hvordan vurderer du din viden om 0.klasses læringsaktiviteter mens dit barn gik der ? Min viden var:

- a) Rigtig god
- b) God
- c) Tilfredsstillende
- d) Utilstrækkelig

17) Hvordan vurderer du din egen parathed til, at dit barn skulle starte i skole, på det tidspunkt, hvor barnet startede i skolen:

- a) Jeg var fuldt forberedt til
- b) Jeg var mere eller mindre forberedt til
- c) Jeg var slet ikke forberedt til

Hvis du var ikke forberedt, uddyb venligst:

Bilag 2 - Et estisk spørgeskema

Kære forældre!

Jeg er Mai-Liis fra Estland og jeg studerer skandinaviske sprog og kulturer (dansk sprog og litteratur) ved Tartu Universitet i Estland. I øjeblikket er jeg udvekslingsstudent ved Aarhus Universitet og jeg er i gang med min bacheloropgave med titlen ”Forskoleundervisning i Estland og Danmark - 1.klasses forældres vurderinger og holdninger til forberedelse til skolegangen i Aarhus og Tallinn”. Her følger et spørgeskema, hvor din hjælp er meget nødvendig, for at undersøgelsen kan blive vellykket. Deltagelsen i undersøgelsen er anonym og besvarelsen tager 10-15 minutter. Du bedes svare på nedenstående spørgsmål. Hvis du har yderligere spørgsmål, er du velkommen til at kontakte mig via e –mail, hvilket er mailiismm@gmail.com .

Tusind tak!

1) Din bopæl:

- a) Estland
- b) Danmark

2) Din Køn:

- a) Kvinde
- b) Mand

3) Din alder:

- a) 20-29 ;
- b) 30-39 ;
- c) 40-49;
- d) 50 +

4) Din uddannelse:

- a) Videregående uddannelse (BA, MA, PhD);
- b) Gymnasiale/erhvervsuddannelser
- c) Grunduddannelser

d) Andet

5) Dit 1.-klases-barns køn

a) Pige

b) Dreng

6) Hvor gammel var dit barn, hvis hun/han begyndte at gå børnehave?

7) Hvad er de vigtigste grunde til, at barnet skal gå i børnehave ? Angiv din mening, de vigtigste:

a) For at barnet kan blive passet mens forældrene er på arbejde

b) For at barnet kan lege med sine jævnaldrende

c) For at udvikle barnets sociale færdigheder (færdigheder for barnet til at interagere med andre, til at opfatte sig selv, såvel som legekammerater, til at accepteret samfundets praksis og etiske overbevisninger)

d) For at udvikle barnets mentale færdigheder (evne at lytte, evne at sammenligne osv.)

e) For at udvikle barnets fysiske færdigheder (motorisk koordination; finmotorik, fysisk aktivitet)

f) For at barnet får forberedelse til skole

8) Forklar med dine egne ord, hvad skoleparathed betyder?

9) Angiv, hvad du mener vil spille den største rolle i udformningen af skoleparathed:

a) Børnehave

b) Hjem

c) Kombination mellem hjemmet og børnehave

d) Førskole eller den anden forberedende gruppe

e) Andet

Hvis du har afkrydset "andet", så uddyb venligst

10) Efter din mening, hvor stor rolle har hjemmet ift. forberedelsen til skolegangen? Er hjemmet:

- a) Meget nødvendig
- b) Nødvendigt
- c) Ikke nødvendigt

Hvis du har afkrydset "ikke nødvendigt", så uddyb venligst

11) Efter din mening, hvor store rolle har børnehaven til forberedelsen til skolegangen? Er børnehaven:

- a) Meget nødvendig
- b) Nødvendigt
- c) Ikke nødvendigt

Hvis du har afkrydset "ikke nødvendigt", så uddyb venligst

12) Efter din mening, skal barnet gå, foruden børnehaven, til førskole eller i anden forberedende gruppe?

- a) Ja, det måtte hun/han godt
- b) Ja, det kunne hun/han godt
- c) Nej, det er ikke så nødvendig
- d) Nej, absolut ikke

Hvis "ja", forklar venligst, hvorfor tror du at førskole er nødvendig?

13) Hvad tror du, at børn skal vide/kunne før 1.klasse? Angiv de 10 vigtigste ting, som børn skal vide eller færdigheder:

- a) Barnet kan forstå de voksnes instrukser og udføre dem
- b) Barnet kan handle sammen med andre og sætte pris på andre i et fællesskab
- c) Barnet ønsker og tør at kommunikere
- d) Barnet bekymrer om andre mennesker, giver hjælp, hvis nødvendigt og kan bede om hjælp selv
- e) Barnet kender forskellen mellem god og dårlig opførsel;
- f) Barnet overholder de aftalte regler og almindeligt accepterede normer for adfærd
- g) Barnet kan forklare hans/hendes holdninger
- h) Barnet har evner til at beskrive hans/hendes følelser
- i) Barnet ved, hvad der er gavnligt og skadeligt for helbredet, og hvordan man undgår farer
- j) Barnet rydder op efter sig selv

- k) Barnet kan udføre de igangsatte aktiviteter indtil barnet er færdig
- l) Barnet har evne at være selvstændig
- m) Barnet er i stand til at lytte til andre
- n) Barnet er i stand til at undersøge ting og forhold
- o) Barnet er i stand til at fokusere, også på de kedelige aktiviteter
- p) Barnet er i stand til at skelne mellem de væsentlige og det uvæsentlige
- q) Barnet er i stand til at sætte ting i forhold til hinanden i rummet. (bund, top , på , over , foran , bagved , ved siden af , mellem) og tid (i går , i dag , i morgen , ugedag navne , tegn på årstiderne osv.)
- r) Barnet kan sortere objekters størrelse, længde, bredde og højde
- s) Barnet er i stand til at give objekter og deres egenskaber fælles navn (eks. „møbler“ for stole, borde, sofaer osv.)
- t) Barnet kan fortælle sine foretrukne aktiviteter, begivenhed eller en serie af fotos efter billedet
- u) Barnet er fortrolig med alle store bogstaver og kan læse ord
- v) Barnet er i stand til at skrive sit navn med blokbogstaver
- w) Barnet kan tilføje og trække fra indenfor 10
- x) Barnet kan tælles i 12
- y) Barnet kender sin alder, adresse, forældres navne og erhverv
- z) Barnet kan bruge en saks

14) Hvordan du evaluere forberedelsen til skolen i børnehave? Det var:

- a) Rigtig god
- b) God
- c) Tilfredsstillende
- d) Utilstrækkelig

Forklar venligst:

15) Efter din mening, var der noget, som var ikke gjort færdigt hos dit barn, da dit barn startede i 1.-klasse, som dit barn skulle have lært udefra?

- a) Ja
- b) Nej

Hvis ja, på hvilke områder skulle der have været mere opmærksomhed på?

16) Hvordan vurderer du din viden om børnehaves læringsaktiviteter mens dit barn gik der? Min viden var:

- a) Rigtig god
- b) God
- c) Tilfredsstillende
- d) Utilstrækkelig

17) Hvordan vurderer du din egen parathed til, at dit barn skulle starte i skole, på det tidspunkt, hvor barnet startede i skolen:

- a) Jeg var fuldt forberedt til
- b) Jeg var mere eller mindre forberedt til
- c) Jeg var slet ikke forberedt til

Hvis du var ikke forberedt, uddyb venligst:

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Mai-Liis Mägi

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Forskoleundervisning i Estland og Danmark – 1. klasseforældres vurderinger og holdninger til forberedelse til skolegangen i Tallinn og Aarhus

mille juhendaja on Mikael Munk Lyshede ja Jaanika Monroc,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Aarhusis **19.05.2014**